

ÉLETTÜNK

XVII. évf. 3. szám (17. Jahrg. Nr. 3)

Az európai magyar katolikusok lapja

1985 március

A pápa „legnehezebb útja” Jézussal találkozni

GONDOLATOK NAGYBÖJTRE

Ez az út a legkatolikusabb földrészre, Dél-Amerikába vezetett, ahol a világ katolikusainak a fele lakik. — Lakosságára nézve ez a legszegényebb földrész.

Kritika, némi gúny előzte meg a „folyton utazó” pápa 25. útját a baloldali sajtó részéről: „A Pápa megy az éhezöket szép szóval etetni!” Még Rómában is akadtak feicsosválók. De aztán az út folyamán, látva a pápát a képernyőn, a lapokban, milliós szegény tömegek forogtatagában szinte nádszállként lebegni, mind elnémultak. Az egyszerű nép bizalma, kitárulása a pápa felé, mindenkit meggyőzhetett. Ezek segítséget a földön csak tőle várhatnak. Ezek a földnélküli, a nagyjelvényesek által annyiszor kizsákmányolt és elhanyagolt tömegek önfeledt kitárulása az „il Papa” előtt, lenyűgöző volt.

A „Papamobil” nehéz páncélúvegye mögött, az ujjongó milliók feje fölött, körülvéve ezer és ezer rendőrtől és fegyveres katonától, a mai nyugtalan világ szimbólumaként hatott ez a II. János Pál pápa, aki azokhoz ment, akiknek legnagyobb szükségük van reményre, vigasztalásra és akkét annyiszor maguk a pásztoraik hagynak cserben vagy rossz irányba vezetnek.

Venezuela, Ecuador és Peru fővárosaiban semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy kinek a pártján van a szegény názáreti Jézus földi helytartója. A Jó Pásztor féltő és óvó szavával fordult a gerilla harcoktól ide-oda üzött, hajszolt nyájhöz, rámutatva az egyedüli helyes útra, amely a szegénység és a féktelen gazdagság, az erőszak és az elkeseredett gyűlölet között elvezet az igazságszább, a biztosabb és főleg, a békésebb, az igazi krisztusi életút, a „Nyolc Boldogság” útja felé. Keményen szemébe vágva a sokezer korrump és hazug vezető és a félrevezetettek felé, hogy „Alljátok meg! Keressétek a békés megoldások lehetőségeit és nem a gyilkos fegyvereket, mert erőszak nyomában csak újabb erőszak és vér folyik”.

Kíméletlenül vágta a fejéhez az érteni nem akaró „felszabadítási teológia” prófétáinak, hogy ne cseréljék föl a krisztusi evangéliumot és annak egyetemes megváltó jellegét minden ember számára, a marxi osztályharc gyűlöletet szító tanával, amely embert emberrel állít szembe és teszi engesztelhetetlen ellenségekké őket.

Az utolsó állomása ennek a lelkipásztori útnak, Peru, volt a legdrámaibb. Ez a szerencsétlen ország négy év óta fölbolygatott darázs-fészke az emberi indulatoknak, amit egyrészt a magával tehetetlen szegénység és tudatlanság, másrészt az ezt kihasználó emberi gonoszság okoz. A kormányzat több mint négy éve becsületesen igyekszik segíteni a nyomoron, fölemelni a népet, de egy szélsőséges baloldali gerilla-csoport, akik magukat a „Sendero Luminoso” —

„világító ösvény” — mozgalmának nevezik, pirosan világító sarló és kalapácsos jelvényel, a szegény indián (inkák utódai) tömegek végtelen szegénységét próbálja kihasználni a forradalom emelőjeként a legfőbb hatalom átvételéhez. Ezek az inka-indiánok a lakosság felét teszik ki, ott laknak az Andok égbenyülő kopár hegyei között; ez Peru legszegényebb vidéke. Fővárosa Ayacucho, a szélsőbaloldali gerillák, a senderisták középpontja.

cho-i tömeg-mészárlás” vagy „tömegsírok” címen rögzítette a hírt.

Egész Peru aggódott a pápa életéért. A Belaunde-kormány kérte a Vatikánt, hogy a pápa tekintsen el ettől a látogatástól, de a Szentatya nem állt el az úttól. A Lima-i újságok: „A pápa ma, vasárnap, a hadizónába ment” — főcímmel jelentek meg. — Amikor II. János Pál pápa a mise elején prédikációja végéhez közeledett és rátért az elnyomás okozta szenvedésekre, zengzetes baritonját hir-

II. JÁNOS PÁL PÁPA A PERUI INDIÁNOK KÖZT

A pápa pénteken, február 1-én, déli fél 12 óra felé érkezett Ayacucho. Előzőleg meglátogatta Cuzco városkát, a régi inka fővárost, ahol kora reggel, esős időben, celebrált szentmisét. Amikor a Boeing-727, az Aero-Peru repülőtársaság gépe, a kopár hegycsúcsok között magának utat keresve, bekanyarodott Ayacucho fölé, megszólalt ennek az indián gyarmatnak 35 templomában minden hangra. Ez az egész vidék ma hadszíntérnek számít. Sehoh Dél-Amerikában sem tombol ma olyan véres gerilla-háború, mint ezen a területen. A legutóbbi 4 év alatt több mint 5,000 ember esett el, legnagyobb részük a maoista lázadók, senderisták fegyvereitől.

Az Amnesty International szerint a biztonsági szervek vezére, Naundo Belaunde Terry, a legutóbb ezer embert tüntetett el nyomtalanul. A világ „Ayacu-

telen fölemelte és odakiáltott a lázadóknak: „Az Isten nevében kérlek titeket, változtassátok meg ezt az utat, forduljatok a kibékülés és a béke felé! Most még van rá időtök!”... A tömeg tombolt és harsogta: „Viva el Papa! Viva Ayacucho! Mi a békét akarjuk! Juan Pablo amigo — János Pál pápa a mi barátunk!” — Az emberek sírtak a fölindulástól.

Ayacucho, Peru gerilla-központja, ilyen napot még nem élt át. A pápa lenyűgözte azt a szegény indián népet. A „csodálatos látogató” vigaszt és reményt hozott. „Ezekben a sötét években ez volt az első fényugár” — mondotta egy öreg indián.

Ayacucho 540 km-re van délkeletre Limától. Régi történelmi hely. Közélemben folyt le a döntő ütközet a nép független-

(Folytatás a 2. oldalon)

Jézussal találkozni: minden ember életében a döntő élmény. Ez lehet a nagy fordulat, ha az ember hagyja, hogy a falakat, amelyeket maga körül felépített, Jézus lépésről-lépésre lebontsa; ha hagyja, hogy Jézus neki is adjon abból az élő vízből, amelyből, ha valaki iszik, nem szomjazik többé és amely örök életre szökellő vízforrás lesz benne. — A Jézussal való találkozás élő hitet fakaszt, hitet, amely az embert átformálja és részesévé teszi az isteni életnek.

Lehet-e jobb alkalom erre a Jézussal való, az egész embert átalakító találkozásra, mint a Nagyböjt? „Itt az alkalmas idő! Itt az üdvösség napja” — figyelmeztet Szent Pál szavaival az egyház liturgiája hamvaszószerdán. Találkozni Jézussal, akinek szeme előtt élünk, annak minden zege-zuga, minden magunk előtt is szégyelt rejteke olyan mint egy nyitott könyv. Ő nem akar mást, mint önmagunkkal szembesíteni, hogy legyen bátorságunk minden szépitgetés, minden köntörfalazás nélkül beismerni: az életünk így nem mehet tovább, mert minden értelmetlenné válik, kilátástalan szélmalomharccá. Igen, szükségünk van arra, amit csak tőle kaphatunk, egy új élet reményére. Ezt az őszinte — és bármennyire is fájdalmas, mégis felszabadító felismerést, ezt a belátást, hogy életünknek új értelmet és irányt kell vennie, ezt az elhatározást egy lendületes új kezdetre, ezt mind magába zárja a bűnbánat fogalma. Elismerem, hogy a szóból nem szükségszerűen következik mindez, amiről beszéltünk. De gyakran megessik, főleg a hittel kapcsolatos kérdésekben, hogy a használt kifejezések nem képesek mindazt a színt és tartalmat közvetíteni, amit magukban foglalnak. A bűnbánat, ha a maga teljességében értjük, az ember belső szabadságharcának első nagy győzelme. S amikor erről Jézus fogható módon biztosít, akkor ez az, amit a bűnbánat, a kiengesztelődés szentségén értünk. A feloldozás azt igazolja: immár mi is beletartozunk azok sorába, akikre Jézus számíthat: az övéi vagyunk, az övéi akarunk maradni. Ne akadjunk fenn a külső formákon: gyóntatószék helyébe úgyszólván egyre gyakrabban a gyóntató szobák lépnek, ahol az ember egy asztal mellett ülve szabadon beszélheti meg problémáit a gyóntatóval. Az sem kell, hogy zavarjon bennünket, ha a pap sem hibátlan, hanem esendő ember: ellenkezőleg, így tudjuk, hogy jobban megérti nehézségeinket. Lehet, hogy néha kénytelen kérdéseket feltenni, de azok semmi esetre sem lesznek olyan indiszkréték, mint a pszichiáteré. De azt, amit a kiengesztelődés szentsége adhat, sehoh másutt nem kapjuk meg: a találkozást Jézussal. Nála lehetünk, ami lelkiünket nyomja, és ezt abban a biztos tudatban, hogy terbűnket ő már átvette és helvettünk vitte fel a Golgotára.

Frank Miklós

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

Mária maradandó szüzességének teológiai kiértékelése

Előző cikkünkben mondtuk, hogy Mária maradandó szüzességét nem tudjuk a Szentírásból bizonyítani, másrészt egyes szentírási szövegek segítségével nem tudjuk az ellenkezőjét sem kimutatni. Annyi bizonyos, hogy az Egyház nagyon hamar Mária maradandó szüzességét vallotta és hirdette. Ezért szükséges felvetni a kérdést, hogy miért is hitték, hogy Mária Jézus születése után nem élt Józseffel házasságot? Vagy mondjuk más szóval: mi értelme van Mária szüzességének? Mi az a lelki érték, mely miatt az Egyház nem kételkedett abban, hogy az Istenanyának örök szüzességet kell tulajdonítani?

MÁRIA ÉS JÓZSEF HÁZASSÁGA

Még mielőtt a felvetett kérdésre válaszolnánk szögezzük le, hogy Mária kapcsolata Józseffel jogilag nézve igazi házasság volt. Az akkori zsidó felfogás szerint a házasságkötés jogilag akkor történt meg, amikor a férfi jegyest ha-

A PÁPA „LEGNEHEZEBB ÚTJA”

(Folytatás az első oldalról)

ságéért. A nemzeti hős, Sucre generális lovasszobra díszíti a város közepét. A templom és körülötte az épületek emlékeztetnek a régi gyarmatos világra. Ayacucho híres turistahely volt, Cuzco történelmi várossal együtt. Ez mind elmúlt. Ma katonák, tisztek töltik meg a hoteleket. A házakon ilyen felírások: „Éljen a fegyveres harc! Dicsőség elesett hőseinknek!” — A temetőben sok elesett senderista guerillero sírja; piros színek, kalapács és sarló jelzi őket. Mihelyt le száll a nap a hegycsúcsok mögött, este 7 órakor megkezdődik a kimenési tilalom. Katonaőrjáratok lövései, rendőrku-tyák ugatása és robbanások verik fel a csendet. Az emberek életátlaga ezen a vidéken 45 év. A város 50,000 lakója 90 %-ának nincs ivóvíze a házban. A kopár vidéken csak a kukorica terem meg. Nem hiába jegyezte meg beszédében a pápa, hogy „az erőszak vetése nem véletlenül ezen a szegény vidéken nőtt naggyá”. Az is érdekes, hogy a tömeg a repülőtéren kukoricaszárat lengetett II. János Pál pápa felé. A város fontosabb épületei körül és a repülőtéren mindenfelé drótkakadályok és homokzsákok. A levegőben állandóan helikopterek keringtek. A férfiak nem viselhetek sem kalapot, sem darócköppényt. A kalapjukban rejtnek el a senderisták revolvért, vagy darócba rejtik el a félelmetes dinamitparittyákat. — Az asszonyok és a gyerekek fehér ruhát viselnek. Sok az özvegy, mert a férfiak a harcokban estek el és különösen sok az árva gyerek. A pápa imájában külön megemlékezett róluk.

Amikor a Boeing-727-es gép fölemelkedett a repülőtérrel, fordulatot csinált és irányt vett Lima felé, egy férfihang hirdette hangszórón: „Gracias, Juan Pablo! — Köszönjük János Pál! Bár ez a látogatás ne lenne hiábavaló!”

Hogy Peruban a felszín alatt reng a föld, arra bizonyosság, hogy amikor a pápa Limába érkezett, két órára kialudt minden fény. A forradalmárok a sötétben villanyoszlopokat robbantottak föl.

A pápa kedden, február 5-én indult el Limából Iquitos indián telep felé az Amazonas vidékén. Itt könyörögve kérte a nagybirtokosokat, ne vegyék el a földet a szegény indiánoktól. — Innét este 10 órakor indult vissza Rómába, ahová szerdán, február 6-án délelőtt szerencsésen megérkezett. ■

za vezette, magához vette. Erre utal Máté evangéliuma is. Az angyal azt mondja Józsefnek álmában: „Ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hisz a Szentlélektől van áldott állapotban” (Mt 1,20). Ekkor tehát Mária és József nem voltak házasok. De aztán „József... úgy cselekedett, amint megparancsolta az Úr angyala. Magához vette feleségét, de nem ismerte meg, míg az világra nem hozta fiát, akit Jézusnak nevezett” (Mt 1,24—25). Az utolsó mondat második részét előző cikkünkben már megmagyaráztuk. Itt csak az a mérvadó, hogy József magához vette Máriát. A törvény előtt ettől kezdve házasok voltak és Jézus gyermeküknek számított. Azt lehet mondani, hogy Isten azért akarta, hogy Jézus egy törvénytelen egybekötött életpár gyermeke legyen, hogy Mária — akinek a szűzi fogamzásáról az emberek nem tudtak — ne kerüljön rossz hírbe, hisz ez összeegyeztethetetlen lett volna Jézus messiási küldetésével, ill. az általa megkívánt emberi, társadalmi tisztesség követelményeivel. Ha Isten azt akarta, hogy Jézus szűzi anyától szülessék, akkor gondoskodnia kellett a megfelelő tisztas, társadalmi keretről is, és ez volt Mária és József házassága.

MÁRIA MARADANDÓ SZÜZESSÉGÉNEK IGAZI ÉRTÉKE

A szüzesség értékelése nem a nemi élet megvetését jelenti. Talán az ószövetségi rituális tisztasági törvényekben még ez is hozzájárult, hisz a nemi élet gyakorlásában valami beszennyező momentumot láttak. Sokáig tartott, míg az erkölcsi tisztatlanságot bizonyos biológiai adottságoktól meg tudták különböztetni. Tudjuk, hogy a kereszténységben is voltak manicheista irányzatok, melyek a nemi életet erkölcsi rossznak minősítették. De nem ezek a téves felfogások vezették az Egyházat, amikor Mária örök szüzességét tanította. Az a hitbeli meggyőződés vezette az Egyházat, hogy Isten a szűzi fogamzás csodájával Máriát mintegy lefoglalta magának, önmagának fenntartotta. Már pedig, ami így Isten tulajdona, azzal az ember szabadon nem rendelkezhet. Vannak istenszolgálati tárgyak is, például kelyhek, melyek Istennek vannak szentelve. Ezért aztán ezeket nem is szabad emberi használatba venni. Mivel tehát Isten a szűzi fogamzás csodájával Máriát mintegy önmagának fenntartotta, nem lett volna illendő, hogy Jézus születése után emberi módon kapcsolatba lépjen egy férfivel. De vigyáznunk kell, hogy ezt az Istennek való fenntartást ne csak dologi módon értsük. Isten Máriát nem tárgyként szentelte meg, hanem perszónálisan is magához vonta a fenntartás nélküli szeretetnek a kizárólagossága által. Ha igaz az, amit Szent Pál mond a korintusiakhoz írt levelében, hogy „a szűz arra gondol, ami az Úr, hogy testbenlételekben szent legyen: a férjes nőnek azonban világi dolgokra van gondja: hogyan járjon férje kedvében” — akkor érthető, hogy Mária, aki kiválasztottságának a tudatában volt, lelkének egész szeretetét közvetlenül Istenre és Fiára irányította. A szeretetnek ez a kizárólagossága eleve lehetetlenné tette, hogy Józseffel testi kapcsolatba lépjen. A szüzesség szándéka, mely már azelőtt is megvolt benne s melyet az angyalnak e szavakkal hozta tudomására: „hogyan legyen ez, hisz férfit nem ismerék” (Lk

1,34), Jézus szűzi születése által nem változott meg, hanem isteni megerősítést nyert. S feltételezhető, hogy József, aki az Írás szerint „igaz” azaz szent ember volt, maga is tiszteletben tartotta és magáévá tette Máriának e szándékát s a Messiás szolgálatában örömmel vállalta azt a szerepet, melyet Isten neki szánt. Nemcsak apaként gondoskodott Jézusról és Máriáról, hanem felesége szüzességének is a megőrzője akart lenni.

HÁZASSÁG ÉS SZÜZESSÉG

Mária szüzessége tehát nem jelenti a házasságnak, vagy a nemi életnek a leértékelését. A tridentini zsinat ugyan elítélte azt a nézetet, mely szerint a házasság tökéletesebb, mint a szüzességi és celibátusi állapot (DS 1810), azonban ez csak objektív értékelést jelent. A szüzességi állapot és az Isten országáért vállalt nőtlenség önmagában tökéletesebb mint a házassági állapot, de szubjektíve előfordulhat, hogy a házasságban élők nagyobb tökéletességre tesznek szert mint azok, akik szüzességben vagy celibátusban élnek. Az objektív értékrendnek nem felel meg mindig a szubjektív állásfoglalás által szerzett erkölcsi érték. Nem szabad viszont a mai túlzott demokratikus egyenlőséget az objektív értékekre is kiterjesztenünk: vannak az objektív rendben értékfokozatok. Másrészt, ami önmagában értékes, az értékes marad akkor is, ha mel-

lette valami még értékesebb létezik. Az ezüst megtartja ezüst-értékét az arany mellett is. Azonkívül szem előtt kell tartanunk, hogy Jézus az önkéntes lemondást Isten kegyelmének tulajdonítja: „Nem mindenki tudja felfogni ezt, csak az, akinek Isten megadja” (Mt 19, 11). A nőtlenségre vagy a szűzi állapotr-ra csak annak szabad vállalkoznia, aki úgy érzi, hogy ez a kegyelem megadott neki. Aki úgy érzi, hogy erre a lemondásra képtelen, annak nem szabad szűzi vagy nőtlenségi állapotot vállalni, sőt számára szubjektíve tökéletesebb is, ha a nekivaló életformát választja.

Mária abban a rendkívüli kegyelemben részesült, hogy szüzessége megtartása mellett anya lehetett. Szűz volt és szűz maradt, de a házassági életnek a terhét is viselhette és örömeit is élvezhette. Hisz a házassági életnek a nagysága sem a nemi élet mint olyan, hanem az egymásiránti, áldozatot vállalni tudó hitvestársi szeretet. Nos, ezt a szeretetet József, de főképpen Mária az önfeláldozásig gyakorolhatták és ezáltal az összes keresztény házaspár példaképeivé lettek. Mária a házasságban élve már a földön előlegezhette — s vele együtt József is — azt az állapotot, mely végeredményben minden megváltott embernek örök sorsa és boldogsága lesz: „A feltámadás után nem nőülnek és férjhez nem mennek, hanem úgy élnek, mint Isten angyalai a mennyben” (Mt 22,30). Ezért bármily állapotban is élünk, imáinkban a mi állapotunknak megfelelő kegyelmet kérhetjük Mária közbenjárásától. Az Egyházzal mondhatjuk: „Szüléted után is érintetlen szűz maradtál; Istennek szülője járjál közbe értünk”.

Az afrikai éhínség

AZ ETHIOPIAI HELYZET

Ma itt a legriasztóbb az éhínség. 200 óriási élelmezési centrumra osztották fel a területet. A legfontosabb élelmiszerek, ami sürgősen kell: búzaliszt, étolaj, tejpor, kukoricaliszt. A helyszínre juttatása repülőgépen a legsürgősebb esetekben: hét tonna élelmiszer szállítási költsége DM 29,335. 55,500 márka értékű élelmiszer hajón való szállítása a kikötőig 36,000 márkába kerül. A sürgős gyógyszereket is repülőgépen kell szállítani. A német Vöröskereszt Addis Abebából az első éhségzónáig az eléjük tároló képet így írja le:

„Egy km hosszú szakaszon beláthatatlan tömeg kiéhezett gyermek akasztja meg utunkat. A földre vetik magukat, csókolják a poros utat és csontvázra fogyott kezeiket nyújtják felénk, mélyen besüppedt szemekkel merednek ránk és egyre ezt nyögi: „rab, rab” = éhes vagyok! A piacterekre érve, mindenütt kóborló emberek, szaggatott rongyokban járnak vagy fekszenek apatikusan az utcák szélén és várják a halált. Csecsemők, csontvázra száradva, kínozzák édesanyjukat egy csöpp tejért. Hiába, az anyamellek is kiszáradtak. — Iskoláskorban lévő gyerekek, öreggé aszott arccal, nyújtogatják kezeiket felénk és néma tekintetük olyan fájdalmat fejez ki, amit leírni nem lehet”.

Ez Etiópiában történik, ahol az 1977-78-as Etiópia-Szomália-i határháborúban a keletnémet hadügyminiszter, Hoffmann, azzal dicsekedett, hogy az etiópiai kiképzőtáborokban találkozott ezrével az egykori rabszolgákkal — ma szabad parasztok — amint Kelet-Németországból szállított géppisztollyal és acél-sisakkal a „rohamot” gyakorolják...

A SEGÍTSÉG

A nyugati segítséget, főleg az egyháztól: Evangelisches Hilfswerk, katolikus Caritas, a Misereor, a „Brot für die Welt”, a Vöröskereszt és az egyes államok segélyszervei jelentik. Amíg a segítség kiszáradt területeken úttalan utakon keresztül eljut a nyomorgókhoz, hosszú és fáradságos az út. De a segélyszervek minden áldozatot meghoznak és a segítség el is jut a legtöbb esetben az éhezőkhez.

ÚTRAVALÓ

A kegyetlen módon meggyilkolt Popieluszko atya 1984 júniusában mondott prédikációjából valók a következő mondatok:

Igaz az ember, akit az igazság és a szeretet vezet. Mert minél több valakiben az igazság és a szeretet, annál több benne az igazságosság. Az igazságosság együtt jár a szeretettel, szeretet nélkül az ember nem lehet valóban igazságos. Ha hiányzik a szeretet, a jóság, akkor felüti tanyáját a gyűlölet és erőszak. Nem lehet igazságos az, akit gyűlölet és erőszak vezérel.

Olyan országokban, ahol a hatalom nem a kötelességtudásra és a szeretetre, hanem az erőszakra és a kényszerre támaszkodik, az igazságtalanság különösen fájdalmasan érezteti hatását. Az igazságosság, mely a szeretetre épül, a béke előfeltétele lelkiismeretünkben, családjunkban, hazánkban és az egész világon. Mi valamennyien, kivétel nélkül, vágyódunk a béke után. De a békét nem lehet csak szavakkal fenntartani, még akkor sem, ha őszinték, arról nem is beszélve, ha csupán szólalnak.

*

Jan Olszewski, a meggyilkolt Popieluszko védője, az államügyészség támadásaival szemben a bírósági tárgyaláson többek között ezeket mondta:

„... azt állítják, hogy Popieluszko olyan pap volt, aki a mellén keresztet hordott, de a szívében gyűlölet volt... Nem említeném meg ezt, ha csak a vádló részéről történt volna, de ez a szemrehányás az államügyész magas üléséről is helybenhagyott: 'Popieluszko politikai okokból gyűlöletet vetett'...“

Popieluszko mindig megismételte: *„Mindenki aki templomból jön és követ vagy kezét emel, vagy bármit is kiabál, az provokátor...“* Minden miséje után hallottuk ezt tőle. Nem véletlen, hogy sosem fordult elő, hogy az ezrek, akik az ő miséjén voltak, a rendet bármiféleképpen megbontották volna. Ő maga ügyelt erre.

Amikor a megboldogult primás, Stefan Wyszyński 1980-ban a sztrájk idején a fiatal papot a varsói acélművekbe küldte, hogy a munkásokhoz közel legyen és őket megvédje, „azt gondoltam magamban“ mondja Popieluszko maga: *„ki ellen tudom én őket, én az egyszerű pap, megvédeni?...“* csak később értettem meg a nagy primás gondolatát, hogy nekem a gyűlölettől kell őket megvédenem...

Popieluszko atya nem azért lett a merénylők áldozata, mert ő gyűlölt volt... őt hidegvérrel választották ki, mert nevét ismerte mindenki, — mindenki becsülte és elismerte...

„Én nem látok semmiféle lengyel érdeket abban, hogy Lengyelország a nyomor, a félelem és a terror hazája legyen...“ A kérdést, hogy „kinek érdeke az, hogy Lengyelország gyenge legyen, minden gyermek meg tudja válaszolni „aki az igazi történelmet tanulta.“

P. KISS BARNABÁS OFM:

Ninive bűnbánata

Amikor először hallottam a város nevét, Ninive, akkor még mosolyogtam is, mert tetszett a név. Jónás próféta nevét hallva, rögtön erre a városra gondoltok.

Ninive a Kr. e. 5. század zsidósága számára a világváros Szodomája és Gomorrája, az erkölcsi romlottság és gonoszság fészke. — Jónás tehát elbeszéli a Ninivében élő zsidóknak a megjavulás lehetőségeit, a megtérés és megújulás fontosságát. Ha mi valóban Isten engedelmes gyermekei, hatalmának tanúi akarunk lenni, akkor hinnünk kell a megtérés lehetőségében még akkor is, ha ma mindenütt Ninivé-re találunk.

Jó érzés tölti el az embert — jó kicsit szétnézni a világban. A háború nyomait befedték, a romokat elegyengették és a sebeket behegesztették. A nyugalom és biztonság látszata visszatért a világba.

De csak látszatra, mert nő a félelem és a rettegés. A hit ellen harcot indítottak az emberek — sajnos sokszor a „hívő“ keresztények. Az emberi szívet elsoványítják. A szeretetet anyaggal mérik: bálványtá tették a hast, a pénzt és a sikert. A hívőket megkísérik — megrostálják, kisebbitik, hogy megtagadjanak Téged, Uram, hogy hitehagyottá legyenek.

Ezért jövünk eléd, Jézusunk, akit keresztre feszítve megcsúfoltak. Ragyog „szépséged“ a keresztben, mert általa megváltottál, megmentettél bennünket. Ilyen gondolattal tudjunk megállni a 12. keresztúti állomásnál — tekintünk az értünk meghalt Krisztusra, aki a bűnök és bűnösök áldozata, akit „bűnül tettel értünk“. Erre a Jézusra gondolunk, amikor a nagyböjt kezdetén a hamvazó pap vagy diakónus ajkán elhangzik a felszólítás: „Térjete meg és higgyjete az evangéliumban!“

Ezt a felhívást, amelyet Jézus ma mindenkihez intéz, nem szabad a „másik“ emberre tolnunk.

Lehetünk mi is próféták, Isten üzeneteinek hírvívői, ha nem maradunk továbbra is bűneinkkel terhelt „tömeg“, amely „feszítsd meg“-et üvölt Jézusnak.

Jónás is menekült, amikor megkapta a parancsot, hogy Ninivének hirdesse az ítéletet: „Még negyven nap, és Ninive elpusztul!“ (3.4b). Ám Isten szeretete teremtményei iránt oly nagy, hogy egy egész várost nem enged elpusztulni anélkül, hogy ne adna neki időt és alkalmat a megtérésre. Ezért küldi a prófétát, hogy felhívja az egész várost a bűnbánatra vagy az ítéletre. Jónás a próféta, megijed a megromlott világ látán és menekül... hajón. — De Isten elől nem lehet menekülni, mert Isten komolyan veszi tervét. Felkelti a tengeren a vihart. A pogány hajólegénység a tengerbe dobja. Jónást lenyeli a cethal, aztán Ninive partján „kiköpi“ és Jónásnak mennie kell a romlott nagyváros, Ninive, felé...

Ninive reménytelen eset lett volna, ha magára marad. Senki sem tudja saját magát kihúzni a mocsárból. Senki sem szabadul meg saját erejéből gonosz és romlott múltjától. Így aztán bekövetkezett, amit a próféta nem is várt: Ninive megtért. Az emberek nem a prédikátort nézik, hanem az üzenetre figyelnek, amit ő hozott: „Ninive lakói hittek az Istennek. Böjtöt hirdettek, nagyok és kicsinyek egyaránt zsákruhát öltöttek“ (3, 5). — Nemcsak felismerték a megtérést, hanem életükben tettekre is váltották.

Hiszen a megtérés többet jelent, mint a gondolkodás puszta megváltoztatása, a megtérés mindig látható cselekedet is.

Mint azt a lübecki dóm felirata mondja:

„Mesternek neveztek és mégsem kérdeztek engem.

Világosságnak hívtok és nem láttok engem.

Igazságnak hívtok és nem hisztek nekem.

Útnak hívtok és mégsem jártok ezen az úton.

Életnek hívtok és nem vágyódtok utánam.

Azt mondjátok, hogy BÖLCS vagyok és nem követtek engem.

Azt mondjátok, hogy ÖRÖK vagyok és nem kerestek engem.

Azt mondjátok, hogy IRGALMAS vagyok és nem bíztok bennem.

Azt mondjátok, hogy IGAZSÁGOS vagyok és nem félték engem.

Ha mindezért örökre elvesztek egykor, ne vádoljatok engem!“

Érthető tehát, hogy látva a világ, az emberiség bűnét — az Egyház nem szűnik meg megtérést és Istenhez fordulást hirdetni. Ugyanis az ember fordult el az Istentől; azért menekül Tőle, mert soha sincs egészen Vele. Visszatérni Istenhez annyit jelent, hogy visszatérünk Jézushoz, akiben Isten és az Ő Országga megmutatkozik. Ezzel a visszatéréssel az Atyához „üdvözülünk“: békesség, áldás, szabadság, öröm, igazságosság, béke, új közösség az Istennel és az emberekkel lesz a részünk. Ez olyan harc és feladat, amelyet mindennap újra kell kezdeni. Jónás példája szerint mi is menekülni szeretnénk? Félünk az áldozatok árán születő bűnbánatot tartani?

A mi szerető és irgalmas Istenünk ezt üzeni a menekülő Jónásoknak: „Hagyjátok el a félelmet! Dolgozzatok és szenvedjete a megtérés csodájáért!“ — Találjon szíven bennünket az irgalmas és megbocsátó atyai szeretet, amelyet őszinte szentgyónásban újra tapasztalhatunk...

Ezen az életúton nem maradunk egyedül: mellénk áll a mindig szenvedő és keresztet hordozó Krisztus. Ahogy Ő is háromszor roskadt össze a keresztúton, úgy mi is visszaesünk hibáinkba, bűneinkbe és rossz szokásainkba. Ám Jézus is felállt — tovább ment, mert tudta, hogy mennie kell a keresztig. Csak így lesz húsvét: így lesz feltámadás. Mi is, ha elesünk, ha összeroskadunk — álljunk fel! Csak így lesz keresztutunk vége öröm, fény és feltámadás. Ennek felismerése lesz a megtérésünk, az Istenhez való teljes odafordulásunk, akitől elnyerjük szeretetének ajándékát, a húsvéti kegyelmet.

Lehet, hogy Ninive ma minden nagyvárosunk, de vannak hűséges próféták, akik az Úr üzenetét elmondják:

„Tiszta vizet hintek rátok,

és megtisztítalak minden gonoszástól: megszabadítalak benneteket az összes bálványoktól.

Új szívet adok nektek,

és új lelket oltok belétek.

Kiveszem a köszívet kebletekből,

és érző, eleven szívet adok helyébe.

Bensőtökhöz az én lelkemet adom,

és arra indítalak, hogy parancsaim útján járjatok:

megtartsátok törvényemet,

és aszerint cselekedjetek.“

(Ezekiel 36, 25—27)

MÁJUS 15-ÉN ÉS 16-ÁN ÜNNEPELJÜK
MINDSZENTY BIBOROS HALÁLÁNAK
TÍZÉVES ÉVFORDULÓJÁT
MÁRIACELLBEN

Európából minden nagyobb magyar csoport legyen képviselve! — Ne mondassák otthon a kommunisták: „Lám, már az emigráció is elfelejtette Mindszentyt!“ — A magyarok becsületéről van szó!

A népi németek Stuttgart vidékéről ott lesznek! A franciák is eljönnek Strasbourg-ból! Amerikából külön repülőgép indul... Csak mi, akik kényelmesen eljuthatunk Máriacellbe vonaton, autón vagy buszon, nem leszünk ott?

A tízéves halálévforduló legyen méltó szentéletű mártír primásunkhoz!

A horvátok február 10-én ünnepelték a zágrábi dómban a szentéletű és Mindszentyhez hasonló vértanúsorsú Stepinac bíboros-érsekük halálának 25 éves évfordulóját. Utódja, Kuharics bíboros-érsek Stepinac rehabilitációját követeli a jugoszláv kormánytól... Egyidőben boldoggáavátását Rómától

Részletes programot az „ÉLETONK“ áprilisi számában közlünk.

*

MINDSZENTY - EMLÉKÜNNEPSÉGEK
CLEVELANDBEN

Április 15-én, Mindszenty bíboros látogatásának emlékére a Szt. Imre templomban és termeiben mozgófilmen levetítjük Mindszenty látogatását a magyar iskolában és a cserkészeknél. Utána a katolikusok részt vesznek a három napos szentségimádáson. Ugyanakkor a protestáns iskolásokkal és cserkészekkel dr. Tapolyai nagytiszteletű úr foglalkozik.

Május 5-én, vasárnap, Mindszenty bíboros halála tizedik évfordulójának előestéjén megemlékezés a Mindszenty szobornál és a szobor megkoszorúzása az összes nemzetiségek képviselőinek részvételével. Utána ugyanott nyilvános rózsafüzér és éjjeli virrasztás.

Május 31-én az esti órákban ünnepélyes nagymise a clevelandi katedrálisban a megyéspüspök, Anthony M. Pilla és dr. Irányi László magyar püspök koncebrálásával.

A fenti rendezvények előkészítésére a magyar egyesületek február 26-án nagygyűlést tartottak a püspökség előadótermeiben.

A Mindszenty emlékünnepek lelke dr. Papp Gábor, a Mindszenty Emlékbizottság elnöke, és a clevelandi Szent Imre plébánia fiatal plébánosa, Orley Richárd A Rendezőségek

A SIXTUS - KÁPOLNA RESTAURÁLÁSA

Már beszámoltunk arról, hogy megkezdtek a Sixtusi-kápolnában Michelangelo freskóinak a megtisztítását és aztán a restaurálását. Az 1500-as évek óta por és korom rakódott rá Michelangelo színeire. A felújítás 12 évet vesz igénybe három szakaszban: az első szakasz négy év, a sixtuszi kápolna pillérek és ívek közti freskóinak a renoválásával véget ért. — A kápolna felső része most új színekben pompázik.

A második szakaszban a mennyezet freskóira kerül sor. Ehhez mozgó fémhídállványt építettek.

A harmadik szakasz Michelangelo óriási és egyik legfőbb művét, az Utolsó Ítélet-et, fogja felújítani.

A költségekhez a japán televíziós társaság járult hozzá nagyban, amelyeknek a fejében a restaurált freskók reprodukálásának a jogát három évre a Vatikán nekik engedte át. A munkálatokról készült filmdokumentációt pedig a vatikáni múzeumnak adományozzák.

A NYUGATNÉMET EGYHÁZI SZERVEK GYŰJTÉSE 1984 - BEN

Az öt legjelentősebb: Miisio, Misereor, Adveniat, Német Karitás, Gyorssegélyalap céljaira 630 millió márka folyt be. A hívek adományából és az egyházi adóból származó teljes segélyösszeg 1984-ben elérte az 1,4 milliárd német márkát.

1985 január 23-án a német külön „Afrika-nap“ jövedelme több mint 100 millió márka volt.

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF:

XI. Ince pápa és a felszabadító háborúk

II.

BUDA SIKERTELEN OSTROMA

Az 1684. év, a felszabadító hadjáratsorozat második esztendeje, jól kezdődött, jól folytatódott, de rosszul végződött.

Jól kezdődött. Buonvisi nuncius szakadatlan unszólására I Lipót király az észak-magyarországi felkelőknek amnesztiát adott, amelynek elfogadásával 12 vármegye, ugyanannyi város és 14 befolyásos főúr fordított hátat Thökölynek és vállalt szerepet a török elleni harcban. De jól kezdődött az év azért is, mert március 24-én az erős tengeri hatalomnak számító Velencei Köztársaság is csatlakozott a törökellenes véd- és dacsövetséghez, amelyet ettől kezdve Szent Ligának neveztek. A szövetség új tagja kötelezte magát arra, hogy az Adriai tenger körzetében vizen és szárazon támadni fogja a törököt. XI. Ince pedig ígéretet tett, hogy az Egyházi Állam hadihajói és a Máltai Lovagrend katonai egységei támogatni fogják a köztársaság tengeri és szárazföldi hadműveleteit. Még azt is vállalta a pápa, hogy a felszabadító háború egész tartama alatt évente 600,000 birodalmi tallér értékű pénzsegélyben részesíti az új szövetségest. Az éveleji jóhírek közé tartozott az is, hogy a pápa közvetítése a Lipót császár és Sobieski János király között fennálló és a Szent Liga egységét veszélyeztető feszültséget is megszüntette. A feszültség abból keletkezett, hogy Sobieski, Lipótnak vele szembeni állítólagos lenéző magatartása miatt sértve érezte magát. Amikor a pápa az uralkodó nehezítéséről értesült, neki díszes kardot és vezéri főveget, feleségének pedig aranyrózsát küldött. Egyidejűleg Buonvisi bécsi nuncius rábeszélte a császárt, hogy változatlan nagybecsülése jelül ajándékozza meg a lengyel királyt néhány nemesvérű paripával.

A jól kezdődött év jól folytatódott 1684 augusztus 15-én Franciaország és a Német Birodalom képviselői Regensburgban húsz évre szóló fegyverszüneti szerződést írtak alá, amelyben a nagyhatalmak kötelezték magukat, hogy a fennálló birtokviszonyokat kölcsönösen tiszteletben tartják és egymást nem támadják meg. Ez a fegyverszünet azt jelentette, hogy a német-francia határon állomásoztatott császári csapatok jelentős részét át lehetett vezényelni a magyarországi hadszínterre.

A jól kezdődött és jól folytatódott esztendő rosszul végződött, mert a Budát ostromló keresztény sereg katasztrófális és szégyenteljes vereséget szenvedett.

Az 57,000 főnyi sereg, benne 10,000 magyar vitézzel, 1684 tavaszának végén Lotharingiai Károly herceg vezérlete alatt lobogó zászlókkal és magabiztos öntudattal indult az 1541 óta török kézben lévő magyar főváros felé. Ez az öntudatos bizakodás csendült ki Marco D'Aviano kapucinus atyának a leveléből is, aki Rómába küldött jelentésében lelkesedve írta: „Megyünk Budára, ami valószínűleg nem okoz különösebb nehézséget. Az ostrom ugyan nehéznek ígérkezik, mert a nagy, szép, népes és erős város meglehetősen biztosítva van. 6,000 janicsár táborozik benne és fedezetre készen áll még 3,000 ember. A várnak 300

ágyúja van és máskülönben is jól van fölszerelve...“ Buda elfoglalása után, — folytatódik az optimista hangú levél — „Érdet, Egert, Érsekújvárt akarjuk elfoglalni, azután pedig egész Magyarországot megtisztítani a töröktől...“

Az egész nyugati világ együttérző reménységgel figyelte az események alakulását. A pápa meghagyta a környezetének, hogy Buda visszafoglalása hírének a megérkezésekor éjjeli álmából is keltsék föl.

A kezdeti sikerek igazolni látszottak Márk atya optimizmusát. A keresztény sereg könnyűszerrel foglalta el Visegrádot, Vácot, Pestet és a budai Vízivárost. Ami azonban utána következett, az a sikertelenségek végtelen sorozata volt. Az eredménytelenségnek elsősorban belső okai voltak. Ember volt elég, de hiányoztak a hármassallal és vizesárokakkal körülvett, meredek oldalú, magas sziklafennsíkron fekvő vár bevételehez feltétlenül szükséges hadimérnökök és ostromeszközök. A legénység elszállásolása, élelmezése és egészségügyi szolgálata botrányos volt. Buonvisi nunciust különösen a sebesültekkel való nemtörődés bántotta. Ezért, amikor ismételt tiltakozásai eredmény nélkül maradtak, pápai pénzen maga állított fel hadikórházakat. XI. Ince pápa másik bizalmi emberét, Marco D'Aviano-t viszont az háborította fel, hogy — mialatt a legénység éhezett és a betegeknek még szalma sem jutott, amire a fejüket lehajtsák — a magasabb rangú tisztek, különösen a fejedelmi családokból valók, esténként nagy kártyacsatákat vívtak egymással és mértéktelenül ettek-ittak. A keményhangú prédikátor többször is megbélyegezte ezt a rossz példát. Mivel azonban nem hallgattak a szavára, elhagyta a táborát és visszatért olasz hazájába. Onnan írta a császárnak: „A szegény ártatlanok Istenhez kiáltanak bosszúért, látván, hogy tékozolják az ő vérüket gazdagon megrakott asztaloknál...“

A helyőrség, amely Ibrahim Sejtán pasa parancsnoksága alatt állott, nemcsak a támadásokat verte vissza sikeresen, hanem ismételt kirohanásaival is súlyos veszteségeket okozott az ostromlóknak. Az ostrom vége felé, szeptember második felében megkésve érkezett Max Emanuel bajor választófejedelem és 13,000 főnyi segélycsapatának főparancsnoka. A magyar származású Serényi János Károly gróf, megdöbbenve látta a keresztény tábor siralmas állapotát. Meg is próbálták, hogy lelket verjenek az erejét és kedvét veszített seregbe. Bátor és áldozatkész kiállásukat bizonyítja, hogy a bajor kontingensnek majdnem a fele, 6,000 ember hősi halált halt Buda ostroma közben. A végzet bekövetkeztét azonban ők sem tudták megakadályozni. A harci tevékenység közben történt halálozás és a táborban pusztító ragályos betegség a harcosok létszámát az eredetinek a felére csökkentette. Ugyanakkor dél felől egy erős török felmentő sereg közeledett, ami által az erejét és kedvét veszített ostromló sereget a két tűz közé való szorulás veszélye fenyegette. Ezért a haditanács 109 napi eredménytelen ostrom után elrendelte a visszavonulást. A táborbontás olyan pánikszzerűen történt, hogy még a pesti és a margitszigeti hadikórházakban fekvő sebesült bajtársakat sem vitték magukkal. Ezeket a szerencsét-

leneket aztán a török felmentő sereg élén járó tatár lovasok halomra gyilkolták.

A vert sereg maradványait a hírhedt Carafa tábornok zuhógó őszi esőben úttalan utakon vezette téli szállásra a felvidéki megyékbe, amelyeknek súlyos hadiadók által megterhelt magyar, tót és német lakossága nem fogadta szívesen a magánházaikba telepített hivatlan vendégeket. Napirenden voltak a viták. Gyakran került sor tettelegességre is. És nem volt, aki tekintéllyel közbeléphetett volna, mert a magasabb rangú tisztek a tél idejére hazatértek a családjaikhoz.

Buonvisi nuncius, akinek nagyon fájt a hadjárati sikertelensége, Lipót császár előtt kíméletlen őszinteséggel rámutatott a katasztrófális vereség okaira. Kritikájában a császári udvart és a kormányt is vádakkal illette. Mialatt — mondta — a pápa szegény szerzetes módjára él és minden forintját a felszabadító háború céljaira adja, a bécsi udvarban pazar lakomákat és költséges ünnepeket rendeznek, a miniszterek pedig a saját zsebükre gazdálkodnak.

A megvádolt előkelőségek tiltakoztak a külföldi diplomatának a vendéglátó ország belügyeibe való beavatkozása ellen, amire a nuncius azt a keserű megjegyzést tette, hogy „ezek csak pénzt várnak, de tanácsot nem hajlandók elfogadni...“ Mivel azonban az ellenfelekké lett partnerek nem elégedtek meg az egyszerű tiltakozással, hanem nehezítésüket a hivatali érintkezésben is éreztették vele, arra kérte a pápát, hogy hívja vissza Rómába és küldjön a helyére olyan valakit, akit a császár és a kormány is szívesebben lát Bécsben, mint őt.

A pápa kiváló követének a lemondását nem fogadta el. Cibo államtitkár azt írta neki, hogy a Szentatya kizárólag őt tartja alkalmasnak arra, hogy atyai tanácsait és érzelmeit az uralkodóval közölje. A kereszténység helyzete — folytatódott a levél — oly válságos, hogy a császárt a pápa nem foszthatja meg egy olyan követ támogatásától, akinek hosszú évek során szerzett tapasztalatai, eréllyel és bölcsességgel párosulva, a közügy szolgálatában hasznosnak és szükségesnek bizonyultak.

Ez a legmagasabb helytől kapott fényes elégtétel megnyugtatta a nunciust és elhallgattatta az ellenfeleket. Ettől kezdve Magyarország felszabadításának ez a lelkes szószólója és fáradhatatlan munkása még az előző évek sikeres diplomáciai tevékenységénél is eredményesebben képviselte a pápa nagy tervének és céljának, a török Ázsiába való visszaszorításának az ügyét. Megnövekedett tekintélyével nemcsak azt érte el, hogy a pápa a következő évi hadjárat támogatását is megígérte, hanem azt is, hogy a császár az erélyes és tisztakezü Rabatta tábornokra bízta a hadsereg pénzügyi problémáinak intézését.

A nuncius hatékony segítséget kapott abban a levélben, amelyet a császár által nagyon tisztelt Marco D'Aviano küldött Lipótnak. A szentéletű szerzetes és bátor tábori lelkész is arra buzdította az uralkodót, hogy az 1685-ös hadjáratot az előző évinél gondosabban készítsék elő és korábban kezdjék el, mert csak úgy lesz elérhető, hogy a célbavett Érsekújvár visszafoglalásán kívül Székesfehérvárt is felszabadíthatják, sőt talán még a tavaly Buda alatt elszenvedett csúfos vereség szégyenét is elfeledtetik. A derék olasz kapucinus atya, ez az új Kapisztrán Szent János levele végén bejelentette, hogy a felszabadító háború harmadik hadjárataiban is részt kíván venni.

(Folytatása következik)

Hazai figyelő

ŐSI TELEPÜLÉSEINK VÉDŐSZENTJEI HÚZTÁK A RÖVIDEBBET

Településeink egyesítése során mindenütt elmaradt a védőszent neve. Pl. Alsóbodrog és Vitenyéd-szentpálból, Bodrogvitenyéd lett; Alsópáhokból és Nemesboldogasszonyából, Alsópáhok; Budaábrányból és Szentgyörgyábrányból, Nyírábrány lett; Bükk-szenterzsébetből és Tarnaleleszből lett Tarnalelesz; Gödre-szentmártonból és Gödre-keresztúrból lett Gödre; Mosonszentjánosból és Pusztasomorjából lett Jánossomorja; Mosonszentmiklósból és Lébényből lett Lébény-miklós; Rábaszentmihályból és Rábascsésényből lett Rábaújfalú. (Új Ember)

A felsorolást folytathatnók; minden ősi raiue:nevezésből kilopták a védőszentet. Még hangzásbelileg is sokkal rosszabb

nevet kapott az egyesített falu...

Ebből mindenki megéri a kereszténytelen, kommunista tendenciát Magyarországon...

*

Szalézi Szent Ferenc, az újságírók védőszentjének ünnepén, január 23-án, az „Új Ember“, a „Vigilia“ és a „Magyar Kurir“ munkatársainak részvételével Lékai László bíboros, Magyarország prímása, Kaciba József püspök, az AC országos igazgatója és Bagi István segéd-püspök, a püspöki kar sajtóreferense, közös szentmisét celebráltak az esztergomi bazilika Bakócz-kápolnájában, az esztergom-vári Boldogasszony kegyképe előtt.

Ugyancsak január 20-án Árpád-házi Szent Margit napján, mondott a margit-

szigeti dominikánus zárda behavazott romjai között a szabadban már hetedik alkalommal ünnepélyes szentmisét Lékai bíboros.

*

Az osztrákok után a magyarok is elhalasztották a tervezett magyar-csehszlovák Dunaerőmű építését Győr és Nagymaros között. A magyar ökológusok emlékiratban fordultak a parlamenthez, kifejezve aggodalmukat. Budapesten 60,000 aláírást gyűjtöttek az új Dunaerőmű megakadályozására.

Az egész környezetet 100 km-es szakaszon pusztulás fenyegette volna. A Dunamenti fűzesek és égeresek kiirtásával, kipusztult volna a madárvilág, köztük Európában az utolsó nagyölyv. A Duna vízállását 16 méterrel emelték volna. A környező vidék ivóvízellátása veszélyeztetve lett volna.

A hír nem is említi, hogy a szlovák oldalon régi magyar falvak pusztultak volna el a földuzzasztás következtében.

*

Magyarországon kötelező egyházilag minden vasárnap szentmisére menni. Ezenkívül még három napon, amely nem esik vasárnapra: karácsonykor, újévkor és Nagyboldogasszony napján. — De, 1985-ben államilag két vasárnap válik munkanappá, még pedig: november 10-e, mert november 7-e után, a Nagy Orosz Forradalom ünnepe után következik. — Ezenkívül az év végén, december 29-e, vasárnap, lesz munkanap, hogy 31-e, Szilveszter napja, legyen munkaszünet. Az '56-os forradalom után a vasárnapokat nem merték többé elvenni munkanapok helyett. Ugyancsak karácsony és húsvét másnapját sem. (Most úgy látszik újra nagyobb lépésekkel haladunk a szocializmus felé!)

A templomból kitiltott angyalok

A Szentszék és a magyar rezsim képviselői 1964 szept. 15-én írták alá azt a megegyezést, amely — úgymond — „rendezte“ az egyház és az állam viszonyát. A lényegét tekintve azonban ez a szerződés eléggé egyoldalú, mert a Vatikánnak szinte semmiben sincs döntési joga. Szocialistának nevezett hazánk politikusai teljes lojalitást követelnek a papoktól, az Állami Egyháziügyi Hivatal jóváhagyása nélkül nem történhet kinevezés, áthelyezés. Noha napjainkban kevésbé tapasztalható a vallás üldözése, mint az ötvenes években, az önkényeskedő adminisztratív intézkedések mostanáig is elég gyakoriak. Természetesen nyilvánosságra csak a nagyon kirívó esetek kerülnek, de ezek is jól példázzák, mit jelent a valóságban a „kis lépések“ módszere. A javulást minduntalan a Rákosi-féle érában dúló egyházüldözésekhez mérik s ahhoz képest az utóbbi években kétségtelenül jobb a helyzet. Igaz, csupán annyiban, hogy az állami beavatkozások valamivel „elegánsabbak“. Néha azonban elvetik a sulykot. Mint nemrégiben Szekszárdon.

Az Élet és Irodalom c. hetilap január 4-i számában rövid glossza jelent meg arról, hogy Szekszárdon, a Szövetkezeti Madrigálkórus karácsonyi koncertjén alapos csalódás érte az Újvárosi templomban összegyűlt hallgatóságot. A mintegy 800 főnyi közönség 50-60 forintot fizetett a belépőjegyért, de a meghirdetett műsorból az utolsó pillanatban hét közismert adventi-, illetve karácsonyi ének előadását letiltották. Vagyis a *Harmatozzatok...*, az *Ébredj ember...*, a *Mennyből az angyal...*, a *Pásztorok, pásztorok...*, a *Kis Jézus megszületett...*, az *Istengyermek, kit irgalmad...*, a *Dicsőség...* és az *Ó gyönyörű szép...* kezdetű énekeket törölték a műsorból.

A botrányt azonban nem lehetett elkerülni. A Magyar Hírlap jan. 22-én terjedelmes riportot közölt arról, vajon véletlenről, félreértésről, vagy tudatos művelődéspolitikai döntésről van-e szó? Az újságíró számos embert faggatott a főlháborító eset körülményeiről, többek közt a csonkításért felelős megyei tanácselnök helyettesét, aki azzal indokolta a döntését, hogy a letiltott „népi énekek a hallgatóság 90 százalékában egyházi szertartások emlékéit ébresztenék“ (!), majd három perc után ajtót mutatott a zsurnalisztának.

A koncert-csonkítás valódi okairól nem jelent meg több elemző tudósítás a hazai újságokban, az ügyet és témát „ad acta“ tették, pedig a jelenség boncolgatása több okból is időszerű lenne. Az ateisták és hívők közötti feszültség levezetésében nem használnak a diktatórikus módszerek. Talán úgy képzelik el a hit sorvasztását, hogy megtiltják templomi hangversenyek rendezését, önhatalmilag átjavítgatják a kórus műsorát, mert az nem egyeztethető össze az úgynevezett szocialista kultúrpolitikával?

A Magyar Televízió „Hatvanhat“ címmel sugárzott, egyik múltévi adásában az állam és egyházak viszonyával foglalkoztak és a stúdióban levő közönség kétharmada úgy szavazott, hogy ez a kapcsolat közel sem tekinthető harmónikusnak. Hisz a TV egyáltalán nem közvetít miséket, istentiszteleteket, komoly hiányosságok tapasztalhatók pl. a hitoktatás, a papképzés területén, és a hatalom mindent megtesz annak érdekében, hogy saját ideológiáját tegye uralkodó eszmévé. Immár 40 esztendője

VÁKAR TIBOR:

A korszerű egyházi építőművészetünk kérdései

AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MÚZEUM „TEPLOMOK, SZENTÉLYEK“ KIÁLLÍTÁSÁNAK TANULSÁGAI

II. rész

Érthetetlen tabuként nem foglalkoznak tudatformáló következetességgel és összefogott hivatalos intézkedéssel az egyházi épületek megjelenésének építőművészeti kérdésével. A műemlékvédelem és az egyházak — noha alkalmasint egymást megkeresve — hatósági lépéseket tesznek ugyan, de a fentvázolt szerkesztés, intézményes és a századunkban újat alkotó magas nívóval, a Magyarföld teremő öntudatával keveset törődnek. — Az érintett tárgykörünkön kívül állnak a mesterien restaurált műemlékek. De kérdezzük: évtizedek óta hol vannak a kimagasló új remekeink? Pedig jó tervező-építésben nincs hiány. Ki, vagy mi az akadály? A földkereken előrefutott és már megteremtett architektónikus szintet a hazai egyház létesítményei közül csupán egy-kettő éri el. De lemaradnak templomaink az ország profán-közcélú, ipari-gyári, kulturális-kereskedelmi építészetünk mögött is, holott a példamutató szerep — a szakrálisan emelkedett eszme a történelmi stílusok múlt örökségének meghatározóiként — kötelességszerű lenne napjainkban is.

Vajon ki a megbízó, ki a mecénás, kik határozzák meg a feladatot? A klérus, vagy a hívek, az egyházi és világi elnök, vagy valamiféle kiskaliberű adakozó, a szűklátókörű lelkipásztor vagy fejbólogató egyháztanács falusi gyülekezete...? Tapasztalat szerint általában a lelkesedés, a papi vezetés, az egyházi elnök kezében vannak az adakozások pénzei és így az építkezés — a jó vagy rossz ízlés — és eldöntik meghatározásának anyagi eszközeit is.

A jogosan elvárható egyházművészeti színvonalat biztosító esztétakarmester összhang-akarata jóformán mindenütt hiányzik. Hiszen hangszerének külön hangvételével „játszik“ az oltár-tervező, a padsorkreáló, a Krisztus-faragó, az ambó-köszöbrász; melynek eredménye végülis disszonáns. Ezek zsúfoltsága, ötlet-keresése inkább hasonlít egy vallásos gyűjteményhez, egy kiállításra felsorakozó művészethez. Az építészet pedig, mely mind ennek k e r e t e, valamiféle épületszerkezet és anyagbemutató ideiglenes csarnokaként jelenik meg. Eredménye: alig kifejezője egy szakrális épületnek, az évezredek át alkotott templomhajó és áhitatot keltő szentély magyarföldi utódának. Bár a helyzet azelőtt sem volt megnyugtató, de anno 1945-től napjainkig rosszabb lett.

A templom Istenhez emelő imaház, melynek elsődleges célja a liturgiai cselekményeknek keretét adni. De a „csak-modern“ templombelsők térkapcsolásainak, azok szerkezeti megoldásainak, tárgyainak képét és kölcsönhatását, ha a megkövetelt funkció, illetve a vallási

erőltetik az ország lakosságára a partizán-nótákat, de az átnevelésre irányuló törekvés csődje mind nyilvánvalóbb, a hívő emberek helyállása egyre vonzóbb példa a lelki kapaszkodókat kereső tömegek számára. A párt és állami funkcionáriusok viszont — amint a botrányos szekszárdi eset tanúsítja — komoly veszélyt látnak abban, hogy 800 magyar állampolgár templomban hallgasson magyar karácsonyi énekeket s netán a kórusal együtt dúdolja a „Mennyből az angyal“-t.

Hajnal László Gábor

élet rendeltetése szempontjából vizsgáljuk meg, az eredmény közel sem megnyugtató. Míg a belső kép lehet meglepetés, s talán lenyűgöző is, de nem fel-emelő, nem áhitatot keltő. Úgy látszik, ezeknek az a célja — ha tudat alatt is — hogy ima helyett megdöbbsentsenek és az emberi bravúrral magasba szédítsenek mondván: „Ime Uram, mire vagyunk képesek...!“ És az Úr kicsivé lesz, elvész, az öntelt ember konstruktív nagyságának büvkörében. Hol itt az elmélyülés ébresztése, a visszavonultság lehetőség, a meghitt ember alázata?

A felgyorsult élet ideg feszültsége ösztönösen nyugalmat keres. Keres bármilyen templomot: magányos elvonultságában egy helyet, mely akár a hangverseny, a képtár, a szentély templomában vagy az erdő mélyén megnyugtató lenne. Keresi, hogyan és hol — melyik szegletben — tud elmélkedni és hívőn befele nézni lelkébe. A főoltárra tekint, s körülötte a mai urbanizált felfogás művészi versengésében villannak elé a különféle profanizáció akarásai. Ha itt keressük Krisztust, alig látjuk, mert Ő a szocialista-realista felvonulók közé került; máshol az építész vakítja el szemünket a mögéje tervezett üvegfallal. A fémekből hajlított korpusz-csomópont a nővumok reklámjaihoz szokott szemnek nyújt „élvezetet“ s így, megfedkezett bennünket lelkünkéről. De baj, ha hiányzik a gondolatnak és anyagnak mindenföltre megkívánt harmónikus egysége. E különös „új“ volna a kis Magyarország templomainak Istenhez vezető útja?

Bár elég későn, de mégis örülhetünk az egyházművészet tudatosabbá való felkarolásának. Az Esztergomi Keresztény Múzeumban a fényképeken látható templomok, szentélyek sora (kisebb részük a Római Magyar Intézetben is látható volt), reményt keltően bizonyít, de egyben mutatja azt is, hogy évtizedek dermedtsége után kezdeti betegségeket hordoz a húsz-éve újra kezdett templomi építészet. Nem kell élesszemű bíráló ahhoz, hogy észrevegye a szentélyek gondolatát képviselő alkotásokban az idő kiesését, a gyakorlat hiányát, a „más világban“ gondolkodó művészek botladozását, kiknek kezenyomán érezni és látni lehet a profanizált szakrális stíluskeresést. Kár, hogy évtizedek szünete után is csak szűk körnek kezében van az ecset, a véső, a vonalzó, a dirigens architektúra. Kár, hogy kevés megfelelő alkotót foglalkoztatnak. És nincs kellő fórum a bátor bírálatra s így csak a „kiválasztott“ vagy a „jó hívő“, a vagy éppen a díjazott „delegált-tag“ mondhat ítéletet. Jórészt a nyilvánosság kizárásával határoznak megfellebbezhetetlenül, és befejezett tények elé állítják (kevés kivétellel) jobbsorsra hivatott építőművészetünket, képzőművészetünket.

Bízható jel azonban, hogy pár éve Egyházmegyénként egy-egy műtörténész aspektussal bíró pap-hallgatója van az Egyetem Bölcsészkarának (ők nem tévesztendőek össze az Építészmérnöki Kar architektus kvalifikáltaival), akikből évente kikerülhet az a 8—10 diplomás lelkész, kinek a teológiai retorikája mellett — tanult esztétikai szemlélete is leendő. Ha hivatásuknál fogva és azon felül még alázattal is tudnak majd közeledni a szentségi-műalkotásokhoz, úgy

Március 15

E napot írjátok föl szívetekbe és el ne felejtsetek!

A magyar nemzet szabadsága e naptól kezdődik. A nemzet történetében ez volt az epochális nap. Ezentúl minden nap új dicsőséget fog számotokra hozni; a nép fölébredt, a nép követelte századok óta megtagadott jogait, a nép kivívta jogait, miknek láncait legközelebb találta...

Dicsőség e népnek! mely jogait egy csepp vér elfolyása nélkül tudta víni; mely önmagát saját becsérszete által hagyja kormányozni. Kik a lelkesülés szent percében sem fedkeztek meg a kötelességekről, mikkel magánosok és személyi vagyon biztonságának tartoztak. Kiket hon- és emberszeretet gyúlasztott lánggra, s kik közül egyetlen egynek tette sem piszkolá be önérdékű kibágással a nemzet e nagy ünnepét.

Mit más népek karddal vittak ki maguknak, azt e nép pusztá kézzel, csupán szent lelkesülésének tüze által, egyetértve, elleneit nem legyőzve, de megtérítve, tette magáévá.

Jókai Mór (1848)

AZ UTAZÓ PÁPA

II. János Pál útimarsallja, Roberto Tucci, jezsuita atya, alighogy hazaértek, új gondokban. Az európai soronlévő látogatásokról nem is beszélve, programon van Bolívia és Kolumbia. A végén talán még Kuba is. Fidel Castro, aki magát nagyon jámbor kereszténynek tartja, már három év óta vágyva várja a Szentatya látogatását. Azután soron van Zaire, Ruanda és Kenia. Hogy mikor mehet Jugoszláviába és Magyarországra, azt csak a Mindenható tudja.

A Szentatya 1978 szeptemberétől ül Szent Péter székén. Ebből 3 és fél hónapot távoli úton töltött. Kereken 300.000 km-t tett meg, hét és félszer az egyenlítő vidékén körülutazta ezzel a távolsággal a földet. Meglátogatott 44 országot, öt országban — közte hazájában, Lengyelországban is — már kétszer volt.

KIEGÉSZÍTÉS

Az „Életünk“ januári számában a 4. oldalon, a KALOT-mozgalomról szóló cikkükből: „1941 után bekapcsolódott a visszakerült Felvidék és Erdély falusi fiatalsága a KALOT munkájába“ részből hiányzott: „Ugyancsak 1941-ben került vissza a Délvidék is... és azon a részen is szervezett KALOT egyesületek voltak... magam is tagja és a KALOT-iskola hallgatója voltam. — Sőt, utána a KALOT-egyesület vezetője is lettem egészen a titoizmusig, amikor börtönének is lakója voltam“ — írja egy délvidéki olvasónk.

megnyugvással adható kezükbe az irányító mesterpálca. Így remélhetően majd ők segítik az alkotóművész szárnyaló kifutását és ugyanakkor képesek lesznek kigyomláni a kegyhelyeken burjánzó giccses özőnt. S ha egy jótélelő ajánlkozó kedvét, „ízlését“ észreveszik, adományainak összegét maradandó színpadba fogják investálni. A papi engedelmességgel azonos szinten, mint hivatott Helikon-misszionáriusoktól elvárhatjuk majd a gondoskodást, mely által az egyház-építész-művész-zenekar összefogása biztosított lesz: többé ne brillírozhasson külön-külön az egyes hangszer. A sok-sok mulasztás után remélhetjük azt is, hogy elindul a magyarföld talajából nőtt, valóban nemesen ívelő és korunkra jellemző templomalakítás sora. Ekkor majd emelt fővel léphet be ezekbe Szent István magyarsága.

HARANGOZÓ FERENC:

Hogyan lettünk szovjet mintájú népidemokrácia?

1947 augusztus 31-ére a kormány új választásokat írt ki. A választói névjegyzéket újra állították össze. Több mint egymillió állampolgárt kihagyott a jegyzék a kommunista belügyminiszter jóvoltából. Sok pap, szerzetesnő, katonatiszt és más „népellenes” személyek, „háborús bűnösök” nem szavazhattak.

A Kisgazdapártot, amely az ország abszolút többségét bírta — 58 % — a megelőző hónapokban teljesen szétzúzták — a pártok „államellenes összeesküvése, a megszálló hatalom elleni kémkedés és terrorista cselekmények” címén.

A Kisgazdapárt elleni hajszába beavatkozott Szvirdov altábornagy, az Ellenőrző Bizottság elnöke is. A cél a Kisgazdapárt legkeményebb és legelészántabb vezetőjének, Kovács Béla főtitkárnak az eltávolítása volt. Aztán a köztársaság elleni összeesküvés vádjával népbíróság elé akarták állítani a Kisgazdapárt több képviselőjét. A megfélemlített Kisgazdapárt a képviselők ártatlansága tudatában, bízva az igazságos ítéletben, fel is függesztette a mentelmi jogukat; csak Kovács Béla esetében nem volt erre hajlandó.

Most az történt, hogy a parlament kijáratánál már várta őket a politikai rendőrség és Péter Gábor személyesen verette bilincsbe a képviselőket. Kovács Béla pedig Rákosi tanácsára Nagy Ferentől azt az utasítást kapta, hogy menjen el Szvirdov altábornagyhoz és ott tisztázza magát. Kovács Béla az orosz főparancsnokságtól többé nem tért vissza; egy hét múlva értesült az ország arról, hogy Kovács Bélát az oroszok kémkedés és a megszálló hatóságok elleni összeesküvés vádjával lefoglalták és el is hurcolták. Az egész ország megdöbbsent. A világ közvéleménye is felfigyelt az esetre. Csak most lépett közbe a Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai tagja, Weems tábornok. Március 5-én jegyzéket küldött az Egyesült Államok kormánya nevében Szvirdov altábornagyhoz, az Ellenőrző Bizottság elnökéhez, amelyben többek között ez állt: „... az események a magyar belügyekbe való külföldi beavatkozásra utalnak, annak érdekében, hogy magyar kisebbségi elemek rákényszerítsék akarukat a nép által megválasztott többségre.”

EMLEKEZZÜNK

Negyven éve — február 13-án és 14-én bombázták Drezdát, a művészet városát. A város rom- és hamuvá vált egy éjszaka alatt. Legalább 35,000 ember holtteste feküdt a romok alatt. Drezda ma Kelet-Németországhoz tartozik.

Az egykori gyönyörű, hatalmas kupolájú „Frauenkirche”, amely az Elbamenti város kimagasló ismertetőjele volt, még mindig romokban van. Százával vonultak fiatalemberek és lányok a romokhoz, amelyeket gyertyaláng és virágréngeteg borított el. A Szentkereszt templomban — „Kreuzkirche” — hatalmas tömeg előtt egyszerű, de mély jelentésű szavakkal vázolta a helyzetet Johannes Hempel, ev. püspök: „Ránk nehezedik és vérzik tőle a szívünk, hogy két német állam keletkezett. Ránk nehezedik ez a vérző elviselhetetlenül nehéz határ, — a határok tömege egyáltalán!

Már előző nap volt az eredeti stílusban újjáépített Operaház (Semper-Oper) felavatása. A premieren Weber: „Freischütz” (A bűvös vadász) c. operája került előadásra, amin Nyugat-Németországból is több politikus résztvett

Szvirdov altábornagy a jegyzék közvételét megtiltotta. Március 9-i válaszlevelében pedig Weems tábornok ajánlatát, hogy közös bizottság vizsgálja felül a Kisgazdapárt elleni vádakot, elutasította „a magyar közügyekbe és a magyar népbíróság törvényes jogaiba való durva beavatkozás” címén.

Az „összeesküvők” népbíróság elé kerültek. Három ártatlan embert halálra, a többieket 10 éven felüli kényszermunkára ítélték. Egy újabb amerikai jegyzék Szvirdovhoz március 17-én megállapítja: „az Egyesült Államok kormánya előtt világos az, hogy a Magyar Kommunista Párt vezetése alatt álló kisebbségi csoportok alkotmányos eljárás keretein kívüli taktikázással kísérik meg a hatalom átvételét. Az Egyesült Államok kormánya szerint ez nyilvánvalóan veszélyezteti a magyarországi demokrácia fennmaradását... A felszabadított Európára vonatkozóan létesített jaltai egyezmény aláíró hatalmaira az a kötelezettség hárul, hogy együttes lépéseket tegyenek a magyarországi helyzet kivizsgálására”.

Szvirdov erre a jegyzékre sem adott érdemleges választ. A megrémült és sajátmagukkal meghasonlott kisgazdapárti politikusok menekültek az országból. A közben Svájcba utazott Nagy Ferenc miniszterelnök, a párt vezetője, bizalmas telefonjelentést kap Rákositól, hogy ne térjen haza, mert az oroszok őt is letartóztatják. A megmaradt csökevénypárt pedig most már kisebbségre kerülve, és vezérek nélkül, mindenbe beleegyezett, még abba is, hogy a szociáldemokratákkal és a Nemzeti Parasztpárttal választási szövetségre lépjen Magyar Függetlenségi Front néven.

A Kisgazdapárt felmorzsolásával egy időben új párt, a Szabadságpárt, szervekedett országos arányokban. Ehhez a párthoz csatlakoztak mindazon elemek, amelyek a Kisgazdapártnak hátat fordítva, most az új pártban, Sulyok Dezső pártjában, látták a kiutat. Ez a párt az új választásokon 60—65 %-os győzelemre számított. Népszerűségüket mutatta napilapjuk, a HOLNAP, amely naponként 300,000 példányban jelent meg.

Egyik nap a Nyomdászok Szakszervezete „megtagadta” a lap nyomását. — Sulyok Dezső tiltakozott, az egész ország felhördült, de közbelépett a politikai rendőrség és ugyanolyan brutálitással, mint előtte a Kisgazdapártot, kezdte letartóztatni a szabadságpártiakat. Sulyok Dezső, hogy elejét vegye sok ártatlan magyar elhurcolásának, feloszlatta pártját és ő is eltűnt (külföldre menekült).

Hogy a közeledő „demokratikus” választásokon legyen ellenzéki párt is, maga a Szovjet Főparancsnokság állított fel hat, ún. „ellenzéki polgári pártot”, hogy megtévesszék és megosszák a magyar közvéleményt, „Függetlenségi Párt” néven.

A Magyar Függetlenségi Front július 30-án tette közzé programját: minden jó és szép, ami éppen hiányzott az országban, benne volt:

„A Magyar Függetlenségi Front biztosítja: 1. a magyar nép vallásos hitének és meggyőződésének szabad gyakorlását; 2. közösen örökdió a magyar nemzeti és állami függetlenség fölött; 3. közösen utasít vissza minden idegen beavatkozást Magyarországra belügyeibe; 4. Közösen vállalja a magánkezdeményezés szabadságát, a munkából eredő magán-

tulajdon érintetlenségét és a kisemberek tulajdonának a védelmét; 5. mindent elkövet a választás szabadsága és tisztasága érdekében.

A püspöki kar ebben a helyzetben már mit tehetett? Mindszenty hercegprímás a püspöki kar nevében egész rövid nyilatkozatot tett, amely a hívek lelkére köti, hogy „lelkiismereti felelősségük tudatában szavazzanak és kéri a Jóistent, adja meg segítségét magyar népünknek a Haza és Nemzet ezen válságos időszakában”.

A választás előtti hónapban megváltozott a hang az egész országban. Rákosi Mátyás visszaadta az egyik falunak a harangokat, amiket a „fasiszták elraboltak”. Országszerte képeket terjesztettek, hogyan parolázik Rákosi Mátyás a papokkal. A Szent István napi Szent Jobb körmeneten a kormány hivatalosan résztvett. A szovjet követ pedig a köztársasági elnöknek jókívánatait fejezte ki.

A választás napjára megjelentek az ún. „kék” választási cédulák. Állami autóbuszokon, üzemi teherautókon 40-50 fős „kiránduló” csoportok rajzottak az országban és különféle helyeken leszavaztak. Volt olyan szavazó, aki 17 helyen szavazott le. Volt olyan hely is, mint pl. Szombathely, ahol a városi rendőrség ezeket le is fogta. De estére jött a belügyminisztertől a parancs: „Mindenkint szabadonbocsátani!” A szavazatok is érvényben maradtak! Így a választási eredmény: a kommunisták 22 %-ot, a megnyomorított Kisgazdapárt 15, a szociáldemokraták 14, a Nemzeti Parasztpárt 9 %-ot kapott A „Függetlenségi Front” összesen 60 % szavazatot kapott. Az ellenzéki szavazatok 40 %-ot tettek ki.

A Magyar Függetlenségi Párt, amely az ellenzéki szavazatok legtöbbszörét kapta, megpeticionálta a választást. Erre az ÁVO 500 tagja elindult kivizsgálni a Függetlenségi Pártot ajánló íveket, hogy az aláírások hitelesek-e. Az ajánlási ívekben 11,000 aláírást „hamisítottak” talált. A Függetlenségi Front erre a Függetlenségi Párt összes mandátumának a megsemmisítését követelte a választási bíróságtól, amely a pártok kiküldötteiből állt. Ez a bíróság a végén a Függetlenségi Pártot 40 %-ából csak négy mandátumot hagyott meg... Így teljesen szabaddá vált az út a szovjetmintájú népi demokráciához.

*

Negyven év távlatából emlékezve ezekre az időkre, végtelen csalódást érzünk. Hogy bíztunk mi akkor Nyugatban, főleg az amerikaiakban...

Jaltában a két „Nyugati nagy”: Roosevelt és Churchill, hogy mentsék, ami menthető, egy zárónyilatkozatot csatoltak az egyezményhez: ez a felszabadított Európa szuverén jogainak és önkormányzatának a visszaállításáról szól, szabad és demokratikus választások útján.

És mi lett mindebből? Roosevelt naiv volt — mondják — és már súlyos beteg. Churchill egymagában gyöngy volt Sztálinnal szemben, aki katonai és politikai hatalma teljén, kézben tartotta és ki nem engedte a kezéből az egyszer megszállt területeket. Ezeknek csak egy útjuk maradt: a szovjet-mintájú népi demokrácia. A sztálini ravaszság és öntudatos szívósság győzött a nyugati naitivítás fölött. — Európa és vele a világ, megoszlott. A vasfüggöny áll, a szakadék egyre jobban mélyül, a Szovjet pedig fegyverkeznek.

„Ki mint vet, úgy arat...”

„FÉLIDŐ” A MAGYAR GIMNÁZIUMBAN

Ami a földműveseknek a termésbeta-karítás, a kereskedőnek a bevételi kimutatás, az a diáknak a bizonyítvány. Ilyenkor tudja meg munkájának eredményét, s — természetesen — a szülők is.

A tanári kar január 30-án és 31-én ült össze, hogy kiértékelje a diákok eddig végzett munkáját, s hivatalosan megállapítsa a félévi jegyeket. Persze, nem szabad elfelejteni, hogy tulajdonképpen nem a tanár „adja” a jegyeket: a tanár csak bejegyzí azt, amit a diák munkájával megérdemelt. S ezért minden jegyet a diák végeredményben önmagának „köszönheti”.

De a tanár a jegyeken keresztül a maga munkájának eredményét is le tudja mérni: egy-egy osztálynál meg kell kérdeznie, hogy a gyenge eredmény valóban a diákok, vagy — esetleg — a saját munkájára vezethető-e vissza. Így a bizonyítvány nemcsak a diák, hanem a tanár munkájának is mércéjévé lesz.

Az osztályok munkája kielégítőnek mondható. Egyik-másik osztály valóban kimagasló eredményt ért el. Elsősorban az 5. osztály emelendő ki, de a 6. osztály is jól tartotta tavaly elért eredményét. A 8. osztály viszont többet is tehetett volna.

Az ún. „Kollegstufe”, vagyis a 12. és 13. osztály, konferenciájára csak február 7-én került sor. Mivel itt már az érettségi veti előre árnyékát, a mérce is szigorúbb. Itt is ki kell emelni a 12. osztály eredményeit; a 13. osztály még többre is képes lenne (és kell is lennie az érettségi vizsgán!).

A komoly munka mellett, természetesen, a farsangi időszak is rányomta bélyegét az iskolára és az internátusra. Szinte minden osztály rendezett osztálytáncot; farsang szombatján a nagyok (9.—13. o.), vasárnap délután pedig a kisebbek (5.—8. o.) számára volt jelmezes tánc. A (felöltött) fülekek kissé túl hangos zenére csakúgy porzott az aula sok kis (és nagy) macska, egér, bohóc, sejk és még ki tudja kinek a táncától. A különösen jól sikerült jelmezek külön jutalomban részesültek. S mert annyira tettett a növendékeknek a tánc, a „nagyok” még megtoldhatták a farsangi mulatságot egy kétórás táncal.

A farsangi hangulatot a szokatlanul hideg tél sem tudta megzavarni, sőt inkább arra szolgált, hogy egy különös szórakozási lehetőséggel bővüljön az internátus élete: leleményes diákok — a házmaster segítségével — jégpályát készítettek, ahol esténként zeneszó mellett folyt a korcsolyázás. Mások meg a havat használták fel hosszabb-rövidebb sítúrára.

De most már Kastlban is elég volt a télből. A tavasz nemcsak kellemes időt, hanem új lendületet is fog adni a második félév munkájához!

A kastli krónikás

*

Március 3-án dr. Irányi László, a külföldön élő magyarok püspöke, mintegy 60 fiúnak és leánynak fogja a bérmálás szentségét kiszolgáltatni. Az ünnepélyes szentmise 10,30 órakor kezdődik. — A szülőket és hozzátartozókat sok szeretettel várja a

Magyar Gimnázium Igazgatósága

Németországban — Frankfurt környékén — élő, 41 éves, jómegjelenésű tisztviselő keresi otthonra, szeretetre, megértésre vágyó komoly férfi ismeretségét. Válaszokat: „Orchidéa” jelígre a kiadóra kérek.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Bécs: Keresztelések: A keresztségben újjászülettek: **Papp Péter**, P. Sándor és Kern Mária elsőszülött fiát keresztelte dr. Richter Aladár személyné rektor, 1984 okt. 21-én a vasárnapi szentmise keretében. Az ünnepélyes szertartás rendkívüli élményt jelentett a résztvevő híveknek. — Reméljük, hogy lesznek követői! — **Gönczöi Márton**, G. László és Winkebauer Margit első gyermekét P. Radnai Tibor keresztelte okt. 27-én; — **Marton Patrik József**, M. József és Bakody Anna fiát, P. Szollár keresztelte dec. 1-én; — **Gregus Tamást**, G. Rudolf és Lukács Ibolya elsőszülött fiát P. Radnai keresztelte dec. 29-én; — **Herczeg Fülöpöt**, H. Ferenc és Szakács Gabriella-Viktória fiát, 1985 jan. 1-én keresztelte Msgr. Dr. Gianone Egon a Pázmáneumban; — **Orcsik Istvánt** P. Szollár

keresztelte és bérmálta jan. 6-án Traiskirchenben.

Szentségi házasságot kötöttek: Gregus Rudolf és Lukács Ibolya 1984 dec. 15-én Bécsben; — **Orcsik István és Lengyel Éva** 1985 jan. 6-án Traiskirchenben. — **Az Úr áldása** kísérje az újszülötteket és új házasságokat!

Az örök hazába költöztek: báró Szegedy Sándor, a betegek szentségével felkészülve, 91 évesen, 1984 okt. 1-én Monyorókeréken (Eberau) s ott temették el a családi sírboltban; — **Erdélyi Erzsébet**, 82 évesen, 1984 nov. 1-én. — Egyházunk lelkes tagja volt; az énekhar és az egyházi rendezvények vezetői mindig számíthatnak közreműködésére; — **Hajdu János**, 75 évesen, Bécsben. Nagy zenekedvelő és féllengyel származású lévén, igen nagy tisztelője volt II. János Pál pápának; — **Halász Ákos** mérnök, 43 évesen, Bécsben. Mint kész mérnök éveken át ministrált a magyar szentmisén. Temetésén és a gyászmisén nagyszámú hívőcsereg adta meg neki a végtisztességet.

Linzi Welsben dr. Horváth Géza hittanár megkeresztelte Kiss Ágnes két ikergyermekét, **Daniélát és Dianát**.

Házasság: dr. Hegedüs János tanár és **Kurkó Ilona** tanárnő 1984 dec. 29-én kötöttek házasságot a linzi Magyar Otthon kápolnájában. Az esketés több erdélyi család részvételével ünnepélyesen s egyben bensőséges megilletődöttséggel ment végbe; — ugyanott dec. 15-én esküdtek egymásnak örök hűséget **Prohászka János és Szoboszlai Erzsébet**. — Isten áldja meg az új házasságokat!

Halottaink: 1984 dec. 24-én, szentesen 8 órakor, 87. életében, szerzetesi fogadalmának 61. esztendejében, hunyt el **Milke Ciria kedvesnővér**. Egész élete munkában és sok-sok imádságban telt el. Csendes, hűséges, odaadó szolgálata Isten dicsőségére és rendjének javára emlékeztetessze teszi rokonszenves személyét. Az engesztelő szentmiseáldozatot dec. 27-én mondta dr. Balogh Vince plébános és ő is temette ugyanaznap a St. Martin-i temetőben. — Elhunytak még **Fröhlich Ferenc, Horváth Károly** és **Bollák József** honfitársaink. Adj nekik, Uram, örök nyugodalmat!

NÉMETORSZÁG

München: A Keresztség szentségében részesültek: — **Beliczay Barbara, Beliczay Koppány és Beliczay András**, 1985 febr. 3-án; — **Korencsik András**, szül. 1983 febr. 14-én, Budapesten, — keresztelték 1985 febr. 3-án Münchenben; — **Jancsó Benedek Félix**, dr. Jancsó Pál és Jutta, Allmarkti lakosok kislánya, szül. 1984 febr. 18-án Rosenheimben, keresztelték 1984 júniusában Neubeurenben.

Stuttgart: A keresztség szentségében részesült **Foglszinger Judit Mária**, F. Robert és Zsuzsanna szül. Szikes kislánya, 1984 dec. 16-án.

Szentségi házasságot kötött az Úr előtt **Szobonyai Sándor és Braun Christina**, 1984 dec. 22-én Stuttgartban.

Halálozás: Hosszú szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének **Orgonás Mihályné** szül. **Dewald Terézia** 1984 dec. 8-án. — Rendkívüli nehézségekkel telt élete után Isten akaratában megnyugodva hunyta le szemét örök nyugovóra. R. I. P.! — Honfitársunk **Faluhelyi Nándor**, 1984 dec. 15-én váratlanul távozott el közülünk. Mindig honfitársai rendelkezésére állt és sokan szerették. R. I. P.!

OLASZORSZÁG

Keresztelés: Formello (Róma): 1984 aug. 5-én **Budapest**en megkeresztelték Ruggeri Florio és Szabó Emma második gyermekét: **Elisát**. — Isten éltesse!

Halálozás: Algund (Bolzano): Múlt év okt. 12-én, öt napi betegség után, meghalt **Veress Zoltán**. Csaknem 96 éves volt és egy hónap múlva ünnepelték volna feleségével — most már özvegyével — házasságuk 71. évfordulóját; — **Velence: Cosato Gianpaoloné** szül. **Péterfy Ágnes** festő- és grafikusművész, 44 éves korában, hosszú szenvedés után meghalt. — Nyugodjanak békében!

† ID. DR. TÓTH MIKLÓS

Múlt év júniusában a kaliforniai Alamedában, 89 éves korában hunyt el ez a kedves, markáns, de jóságos magyar öregúr: Amerikában mindenki „Tóth papának” becézte.

Ritka, sajnos ma már kihalóban van ez az igazi úri, művelt magyar embert jellemző karakter. Isten- és hazaszereget, kötelességtudás és bátorság párosultak benne a legnagyobb egyszerűséggel és szerénységgel.

Tántoríthatatlan képviselője volt a keresztény magyar erkölcsi világnézetnek és ebben a szellemben nevelte föl nagy családját. Öt fia és leánya közül egy törvényszéki bírót, két orvost, egy jogi titkár, egy acél- és egy szállodai igazgató van.

A 2. világháború végéig a család jó módban élt Magyarországon, mert édesapjuk becsületes és kiváló ügyvéd volt.

Aztán jött a kommunizmus, — a Rákosi-éra. A magyar élet teljesen megváltozott. Id. Tóth Miklós tudta, hol a helye. Rendületlenül kitarított elveit mellett, így Mindszenty hercegprímásnak egyik leg-hűségesebb küzdőtársa lett. Mint a Magyar Katolikus Szülők országos elnöke, bátran kiállt a katolikus iskolák és nevelés ideáljáért. 1948 végén Mindszenty bíborossal egyidőben ő is börtönbe került. Bírósági ítélet nélkül ült egy évig börtönben. Aztán szabadlábra helyezték, de megvonták tőle az ügyvédi praxist. — Elment favágónak! Így tartotta el családját. Ez az élet edzette meg a hosszú életre.

1956-ban a Tóth család fiatal tagjai egyenként hagyták el hazájukat. Amikor apjuk 70 éves lett, a rezsimegengedte neki, hogy gyermekei után külföldre mehessen, de nem együtt a feleségével.

Amikor a 70-es évek közepe táján, Mindszenty primás Amerikában járt, egy egész délutánt töltött Alamedában öreg barátjánál, visszaemlékezve a fogságukra.

Id. Tóth Miklós mindkét világháborúban résztvevett. Az Isonzó-melletti harcokban egy szakasszal olasz keresztűzbe került. Egyedül ő maradt életben! Szívesen emlékezett vissza mindkét világháborús élményeire. — A munka embere volt. Haláláig példás rendben tartotta kertjét. Hetenként játszott egy bridspartit — partnerei mind sokkal fiatalabbak voltak! És minden vasárnap ott volt a Néri Szent Fülöp templomban. Egy álma volt még életében, titokban ápolta: hazamenni még egyszer, mielőtt meghal! — Otthon már nem volt senki rokona, de ott volt az Alma Mater — a jogi akadémia. Az szeretettel fogadta. Doktorátusa 65. évfordulójára arany diplomával tüntette ki.

Miklós fia szerint édesapja kibékült hazájával, Magyarországgal. — Félévvel rá a kertjében dolgozva, összeesett, kórházba szállították. Halála előtt egy órával arra kérte Miklós fiát, segítsen neki borotválkozni — a nővérek kedvéért!

H. F.

Cserkészélet

HAZAMENT

Grácban, 1985 február 8-án nagyszámú gyászoló kísérte utolsó útjára a tragikus körülmények között elhunyt fiatal szakorvost:

DR. VADON PÁL urológust.

Hihetetlenül hangzott, pedig maga az édesapa telefonált: „szomorú hírt kell közölnöm... Pali fiam ma reggel meghalt... autószerencsétlenség...“ A futótűzként terjedő hírt nemcsak Grácban és Leobenben, de Felsőőrött, Bécsben, Münchenben és Budapesten sem akarta elhinni senki. De már aznap a rádió, másnap az újságok tanuskodtak róla. A 38 éves orvost csak néhány hét választotta el attól, hogy megnyissa szakorvosi rendelőjét az egyik stájer kisvárosban. Alattomosan lepte meg a halál, mikor munkától fáradtan övéhez igyekezett.

A méreteiben is impozáns Mariatrost-i kegytemplom (valamikor a magyar zarándokcsoportok egyik állomása Máriacell előtt) megtelt a gyászolókkal. Hozzátartozói, barátai (a helybeli plébániáról, orvoskollégái és a gráci magyarok köréből) szomszédai, volt betegek, magyar és osztrák cserkészek, katonák álltak megrendülve koporsója előtt, amelyet azok a cserkészfiúk és lányok vigyáztak, akiket oly lelkesedéssel tanított az Isten, Haza, Embertárs és a természet szeretetére. A gyászolókra nebezédő vidég vigasztalanságot és bánatot hirtelen megtörte a fiatal ajkáról felhangzott Szent Ferenc Naphimnusa, halottunk kedvenc éneke. A sírnál elhangzott baráti búcsúszavak bizonyára sokáig visszhangoznak még a gyászolók szívében. A hit vigasza és a múlt idő enyhíti majd a fájdalmat. Az emlékek is kifakulnak majd a rohanó élet fényétől.

Mégis szép lenne, ha fiatal barátai az ő emlékére többször kézbevennék a vándorbotot és követnék őt azon az ösvényen, amelyen Grácból Máriacellbe zarándokolt fogadalomból, midőn egy súlyosan sebesült gyermeket sikerült megmenteni az életnek.

Pali! Köszönjük példádát, nyugodj békében a feltámadásig!

Dr. Vadon Pál 1946 novemberében született Magyarországon. Pécsen járt középiskolába és ugyanott avatták orvosá, feleségével együtt 1971-ben. 1973-ban a szabadságot választva Felsőörrre került. 1976-ig az őrség kedvelt doktora. 1976-ban Grácban települ le a család. A tartományi kórház lesz munkahelye. Itt kapcsolódik be a cserkészmunkába. 1979-től új munkahelye a leobeni kórház, ez és a gráci családi tűzhely között osztja meg szabadidejét, amely a szakorvosi kiképzés alatt rendelkezésre áll. A tehetséges és lelkes orvos sok barátára talál kollégái és ismerősei körében.

1985 február 5-én felfoghatatlan szerencsétlenség szakította ki szerettei és barátai köréből.

Gyászolják: időse édesapja, felesége és két kislánya Grácban, édesanyja és testvére Magyarországon, barátai a szétszórtságban.

iMy

SEGÍTSÜNK!

ERDÉLY:
1984 végéig befolyt adományok
összege **DM 100,664.60**
1985 első két hónapjában **DM 16,472.97**
összesen: **DM 117,137.57**

Ebből kerekén 1,000 darab 10 kg-os szeretcsomagot küldtünk Erdélynek! — Isten fizesse meg!

BAZILIKA:

A Szent István bazilika helyreállítására eddig **DM 16,643.24** folyt be. Ez tiszta adomány, ami az adakozók szívéből jött. Az összeget már átutaltuk.

A bazilika plébánosa hálásan köszöni az „Életünk” olvasóinak, mert különösen nemesfémnyagra — vörösréz — nagyon el kel a „kemény” valuta. Fontos, hogy az épület ne ázzon be.

Ismét kapható! Rendelje meg!

Hermann Egyed:
**A KATOLIKUS EGYHÁZ
TÖRTÉNETE 1914-IG**

Az egyetlen modern magyar egyháztörténeti mű második, javított kiadása. Nélkülözhetetlen kézikönyv. Csak fűzve kapható.

582 oldal. Ára **DM 32,—** + portó. Megrendelhető az ár egyidejű beküldésével az Életünk kiadóhivatalánál.

Félnapos irodai munkaerőt keresünk. Magyar-német tudás, gépirás előfeltétel. Telefon (0 89) 98 99 12.

ISMÉT NAGY TAVASZI KÖNYV- ÉS HANGLEMEZ KIÁLLÍTÁS KÖLNBEN

1985 március 30-án és 31-én árusítással egybekötve, reggeltől - estig a Mindszenty Magyar Házban, Thiboldsgasse 96, melyre mindenkit szeretettel meghívunk. Bemutatjuk újdonságainkat!

Márai Sándor: Napló 1976—1983 45,—
Galgóczy Erzsébet: Vidravas, (az első könyv, mely az 1951 évi kitelepíté-
seket írja meg. Nagysiker) 20,—
Bibó István összegyűjtött művei IV. 56,—
Erdey S.: A recki tábor rabjai 32,—
Claire Kenneth: Fehér felhő 40,—
P. Howard: Csontbrigád 13,—
P. Howard: Piszkos Fred a kapitány 13,—

Hanglemezekben — kazettákban nagy választék! Kérje díjtalan katalógusainkat.

MUSICA HUNGARICA - Rümmanstr. 4
8000 München 40 Telefon (0 89) 30 50 43

ART

DÉMÉNAGEMENTS S. A.
Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúlra — légiszállítással is — költözködés, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Magyarországra is szállítunk!

Magyaroknak kedvezmény!

ART Déménagements S. A.

2 rte du Grand Lancy
CH - 1211 Genève 26
Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)

Privát cím: Keresztes László

58 rte de Vervier
CH - 1227 Carouge, GE
Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után

KISBUSSZAL ERDÉLYBE
Köln - Bonnól. Bécsen, Budapesten keresztül.

Info ☎ (02 28) 46 81 10
7.30 — 9.30 és 17.00 — 19.00 óra között.

KALOTASZEG HÚSVÉTI REGÖS TÁBOR

A Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete hagyományos húsvéti TINODI LANTOS SEBESTYÉN regös tábort 1985 március 30-tól április 8-ig tartja meg ACHENKIRCHBEN, — a téli tábor helyén. A résztvevők a Hotel Scholasztikában nyerne elhelyezést.

A hagyományos népművészeti tanulmányokon kívül (néptánc, népzene, faragás, korongozás) a környékbeli hegyekbe kirándulunk — sőt hó esetén sielünk is!

Részletes ismertetőt a cserkészkerület minden érdeklődőnek örömmel küld. Cím: Ungarischer Pfadfinderbund, Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81, Telefon: (0 89) 98 26 37 / 38.

TÁBORPARANCSNOKSÁG

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN!

„TÉTÉNY“ Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayrstr. 26 - 8000 München 2

Telefon (0 89) 1 29 63 93

	DM
Egri Bikavér	6.80
Alföldi Olaszrizling I.	5.30
Alföldi Kékfrankos I.	5.30
Abasári Rizling 0.7	5.95
Debrői Hárslevelű	6.30
Badacsonyi Kéknyelű	7.20
Badacsonyi Szürkebarát	7.30
Soproni Kékfrankos	6.60
Villányi Burgundi	7.30
Hajósi Cabernet	7.30
Boglári Olaszrizling	6.—
Boglári Kékfrankos	6.—
Boglári Cabernet-rosé	6.80
Csopaki Rizling	7.30
Zöldszilváni	7.30
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14.50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12.50
Vilmos körtepálinka	24.50
Császárkörte	19.50
Kecskeméti barackpálinka	27.—
Cseresznye pálinka	24.50
Szilvapálinka	18.—
Kosher Szilva pálinka 0.8	32.—
Hubertus	21.—
Beverage Bitters (Unic.) 1 lit.	32.—
Beverage Bitters 0.5 lit.	17.—
Pick szalámi	kg 27.—
Csabai	kg 25.—
Gyulai	kg 23.—
Házi kolbász	kg 19.—
Kalocsa tarhonya	1/2 kg 3.30
Nagykockatésza	1/2 kg 3.50
Paprika káposztával	0.7 lit 4.90
Hegyes erőspaprika	4.40
Hegyes csípőspaprika	4.90
Globus paprika káposztával	0.66 3.50
Kolozsvári káposzta	Ds. 4.40
Sült libamáj zsírban	150 gr 42.50
Disznósajt	kg 12.50
Véres-, májashurka	kg 12.50
Paprikakrém tubus: édes/félerős/erős	1.50
Gulyáskrém tubus	1.80
Gyalult tök 0.72	2.90
Sósapkuré	2.20

— Üvegárút is szállítunk —

Műszaki, tudományos és egyéb szövegek, okmányok hitelesített fordítása magyarra/németre, kedvező áron, leg-
rövidebb határidővel — Ficsor László
okl. mérnök, D-4130 Moers 1, Rheinhausenerstr. 10, Telefon (0 28 41) 3 34 72.

Munkatársakat keresek mellékfoglalkozásban — üzleti területem további kibővítéséhez. Jelentkezőket Ausztria területéről várok. Telefon (0 89) 2 01 28 05 9,00 és 10,00 óra között.

Kezdő önállósításhoz biztosítási és pénzügyi kérdésekben pontos tanácsadás, illetve lebonyolítást vállalom. Telefon (0 89) 71 75 55 19,00 óra után.

Meghitt, meleg, magyar otthonhoz derűtermészetű, művelt férfi ismeretségét keresi 56 éves, szimpatikus, széleslátókörű, csinos nő. Fényképes választ „Egyházi esküvő” jellegre a kiadóba kérek.

Balatonfenyvesen kétszintes nyaraló 84 m², 326 m² telken kpl. berendezve, eladó. Ára: DM 65,000.—. Cím: Sümegi, Einstein Str. 2, D-8033 Planegg. Telefon (0 89) 8 57 58 65.

Magyarországról a múlt évben kijött kőművesmester, (53 éves), társulna egy hasonló szakmájú magyarral aki már német állampolgár. Mesterlevelére szeretne a német állampolgár nevére iparigedélyt váltani, lehet festő is az illető. Címe: Lakatos Elemér, Konrad Adenauer Str. 2, 7778 Markdorf. ☎ (075 44) 52 17.

Független, nyugdíjas 70 éves tisztviselő, hozzáillő korú és gondolkodású, vallásos nő ismeretségét keresi. „Tartós kapcsolatot” jellegre a kiadóba kérek.

Közép-Svédországban élő, 62 éves, magányos, jókedélyű nő keresi korban hozzáillő egyszerű, magyar férfi ismeretségét, aki idegenben megosztaná vele magányosságát. Választ „Svéd” jellegre a kiadóba kérek.

OKMANYAIT

gyorsan lefordítom és hitelesítem.
Stefan Korényi, Rheinhessenstr. 122,
6550 Bad Kreuznach. Tel.: (06 71) 6 38 68

AGAPE KIADVÁNYOK

Újvidéken (Jugoszlávia) AGAPE néven katolikus kiadó működik. Kiadványait mindenkinek szeretettel ajánlja. Az eddig megjelent kiadványok közül kaphatók:

	DM
Agape, folyóirat (megjelenik minden páratlan hónap végén) évi előfizetés	10.—
Isten népének története (Biblia képregényben. Eddig megjelent 21 füzet) egyes füzet ára	2.20
Antal testvér (Páduai Szent Antal élete képregényben, színes, 72 old.)	4.—
Nigg-Schneiders: Assisi Szent Ferenc és világa (142 old., 72 színes képpel)	17.—
Malinski-Buják: II. János Pál (210 o., 111 fekete-fehér és 42 színes képpel)	17.—
Képes Biblia	20.—
C. B. de Gaszold: Imák a bárkából	3.10
A keresztfához megyek (Keresztutak gyűjteménye)	5.—
Harmath K.: Megváltásunk szent éve (brosúra)	1.—
I. Loidl: A fatimai látnokok (bros.)	1.—

Ezenkívül kaphatók még természetből vett motívumú levelezőlapok (és fél levelezőlap-nagyságú képek) bibliai vagy más aforizmával; katolikus zsebnaptár és falinaptár.

A kiadó címe: AGAPE, Cara Dusana 4, YU - 21000 Novi Sad, Jugoszlávia.

Az AGAPE szívesen vállal mindennemű nyomdai előkészítést vagy nyomtatást Jugoszláviában, a nyugatiakhoz képest igen méltányos áron!

FIGYELEM!

Az „ÉLETÜNK” előfizetési ára egy évre DM 18,—, tengerentúlra légipostával DM 28,—.

Kérjük előfizetőinket az előfizetési díjat lehetőleg postacsekkontónkra, tengerentúlról pedig ne bank útján, hanem eurócsékkon utalják át, mert a banklevonás igen nagy.

● Kedvezményes áron kapható! ●

HIRDETTEM AZ IGÉT!

Mindszenty szellemi végrendeletének ez a könyv az első gyöngye, amit kiadott a Mindszenty Alapítvány.

A könyv tartalmazza Mindszenty legfontosabb körleveleit, írásait és beszédeit, amiket harcban a megszállókkal írt vagy mondott, valamint felejtethetetlen körülmények között szívesen magyarokhoz intézett.

A 60 oldalas bevezető tanulmányt Közi Horváth József írta.

— Legszébb ajándék! —

Ára DM 20,— vagy \$ 10,— + portó.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkészseg.
Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc.
Seelsorger.

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge.
Oberföhringer Str. 40
8000 München 81,
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
Abonnement: DM 18 — pro Jahr,
nach Übersee mit Luftpost DM 28.—.

ELŐFIZETÉS:
Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúlra, vagy ahol nincs magyar lelkész oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 18.— vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúlra légipostával DM 28.—

Lapzártá: a hónap 18-án.

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postcsekkonto München:
Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,
Ferenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: Rundschreiben. — A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontónkra, hanem Postcsekkontónkra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge — Sonderkonto — München, Postcsekkamt München, Konto-Nr. 606 50-803.

ÚJ KÖNYVEK

DÉNES TIBOR:

Holnap - Holnapután - Tegnapelőtt

Novellák. A neves magyar író posztumusz műve, 230 old. Ára puha kötésben sFr 25,—

GESTA HUNGARORUM I.

Történelmi tanulmányok

melyek a SMIKK 1982. évi lugánói tanulmányi napjain hangzottak el. 11 magyar szerző értékes írása, mely keresztül vezet a magyar történelem honfoglalástól Mohácsig terjedő szakaszán.

220 oldal. Ára fűzve: sFr. 35,—, kötve: 42,—

A könyvek megrendelhetők a SMIKK címen: Postfach 87, CH - 8037 Zürich.

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállalt fordításokat magyarra/németre és németről magyarra. Postfach 162, D-8000 München 1 — ☎ (0 89) 53 02 35.

Pröhle Sándor posztumusz verseskötete:

JANUS

A 112 oldalas izléses kiállítású könyv ára: DM 16,—. Megrendelhető: Augustiny-Pröhle, Hegelstr. 31, D-7409 Tübingen.

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944-1975). — 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— vagy \$ 10,—

Mindszenty József: Napi jegyzetek, 480 o., vász. köt. DM 32,— \$ 15,—

Mindszenty József: Emlékirataim, 500 o., vászon köt. DM 40,— \$ 22,—

Kardinal Mindszenty: Erinnerungen, 4. kiad., vász. köt., DM 40,— \$ 22,—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkötés DM 6,— \$ 4,—

Hermann Egged: A katolikus Egyház története 1914-ig. Az egyetlen modern magyar egyháztörténet. 582 oldal. DM 32,—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászon kötésben DM 20,— \$ 10,—

Szamosi József: Máriacelli emlékkönyv, képes kalauz 48 képpel, ebből 32 színes DM 12,— \$ 6,—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető: az „Életünk”

kiadóhivatalánál

Oberföhringer Str. 40

D-8000 München 81, W. Germany

OKMÁNYOK HITELES gyorsfordítása:

August LÉVAI bírósági tolmács:

Lehnsgrund 24, 4300 Essen ☎ (02 01) 71 15 82

Számviteli ügyekben magyarul is segít: Bagaméry Magda, Steuerbevollmächtigte, 5000 Köln 30, Fröberplatz 13. — Fogadás megbeszélés szerint. Tel.: (02 21) 40 20 95 vagy 13 66 87.

Magyar autószerelő, 37 éves, lelkiismeretes, munkát vállal München vagy Stuttgart környékén, mint szerelő vagy sofför (Fs. 3). Választ „Szorgalmas” jellegre a kiadóba kérek.

Bochumban élő, helyes, jókedvű fiatalasszony 30/164, 70 kg, két nagy gyermekkel, keresi sovány, jókedélyű, de komoly gondolkodású férfi ismeretségét 30-35 éves korig. — Fényképes válaszokat „Pesi lány” jellegre a kiadóba kérek.

NEMZETŐR KÖNYVEK

	DM
Tollas Tibor: Forgószélben	
Válogatott versek, 250 old. fűzve	30.—
vászonkötésben	38.—
Szoltsenyicin: Gulag I—II. Oroszból fordította Szenté Imre. Kötetenként	30.—
Rozanich István: A másik parttól (versek) fűzve	12.—
Dálnoki Veress Lajos: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet) vászonkötésben	80.—

Megrendelhető a könyv árának beküldésével: Nemzetőr, Ferchenbachstr. 88, D-8000 München 50, BRD címen.

MINDSZENTY BÍBOROS

magyar nyelvű életrajza

Közi Horváth József

tollából, zsebkötésben.
Megrendelhető az Életünk szerkesztőségénél (Máriacellben Bourdeaux Ottó SJ atyánál) és az összes magyar lelkésznel.
Ára Európában 6.— DM, tengerentúlra 4.— dollár.

HAZAI HENTESÁRÚ

	DM
1 kg Kolbász száraz	18.—
1 kg Kolbász füstölt	16.—
1 kg Véreshurka rizsával	12.—
1 kg Májashurka rizsával	12.—
1 kg Disznósajt	14.80
1 kg Tokaszalonna	10.80
1 kg Vastagszalonna	14.—
1 kg Tepertő	16.—
1 kg Borda	12.—
1 kg Sonka	24.—

A szállítás utánvételes.
5 kilón felüli rendelésnél portómentes.

MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister
Peter - Rosegger - Str. 3
6710 Frankenthal / Pf. ☎ (062 33) 6 26 93

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar - német és német - magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D - 4040 Neuss. Telefon (0 21 01) 54 13 17.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK — FOTOMUNKÁK PASSFOTO

FOTO DOBOS

Rindermarkt 16

8000 München 2 - Telefon (0 89) 26 51 12

Az előfizetési díjat vagy könyvrendelések árát kérjük Postacsekk-kontónkra vagy postán (ne bankon!) keresztül átutalni!

MODERN KISBUSSZAL HETENKÉNT MAGYARORSZÁGRA

Árak oda - vissza:	Köln	Frankfurt	Karlsruhe	Stuttgart	München
Bécs	DM 200,—	180,—	160,—	150,—	130,—
Győr	DM 210,—	190,—	170,—	160,—	140,—
Budapest	DM 220,—	200,—	180,—	170,—	150,—

Felvilágosítás: Reiseunternehmen Michael Gábor
Franz v. Sickingen Str. 5 - 7519 Oberderdingen - Fl. - ☎ (072 58) 10 06